

М. Карагулба,

НА
СТРУНАХ
СЕРЦЯ

поезії

M I C H E L   K A T C H A L U B A

S U R   L E S   C O R D E S   D U   C O O E U R

P o é s i e s
(en ukrainien)

JULIAN SEREDIAK — EDITOR

C h e r n e x - B u e n o s   A i r e s
1 9 8 8

Михайло Качалуба

НА СТРУНАХ СЕРЦЯ

(П о е з і ї)

ВИДАВНИЦТВО ЮЛІЯНА СЕРЕДЯКА

ШЕРНЕ — БУЕНОС-АЙРЕС — 1988

*

Обкладинка у виконанні Христини Кишакевич-Качалуба.

*

Queda hecho el depósito que marca la Ley N° 11.723

IMPRESO EN LA ARGENTINA
PRINTED IN ARGENTINA

**Присвячую своїм онукам.
А тому що мої онуки мають
різноманітний вік — від 5 до
25 літ — сюжет моїх віршів
є різноманітний.**

Автор

НАРОДИВСЯ РОМЧИК

Народився хлопчик
завбільшки підпеньки;
це маленький Ромчик,
наш онук маленький.

Його мама «Ляля»,
правдиво Христина,
пишна наче краля,
на свого же сина.

Його батько Міньо,
Михайло правдиво:
— Дивись, — каже, — сину,
на цей світ сміливо!

Тут боротись мусиши
таки від колиски,
бо ніхто не пустить
до повної миски.

А «омама» Люся,
правдиво бабуня,
щаслива з Ромуся,
що смієсь спросоння.

І уст її дотик
в голівку маленьку —
аж кучері злоті
ростуть помаленьку.

А старий «опапа»,
дідуньо правдиво,
наче сонце злапав
для внука за гриву.

Це сонце повісив
на сволку у хаті,
щоб внукові звідси
дало сни крилаті.

Здалека-здалека
приніс для онука,
бо Богові вдяка,
взяв внука на руки.

Прилетіла Таня
з Юрком теж здалека,
з-поза калабані,
на крилах лелеки.

А Ромчик дивуєсь,
що у свому лету,
не зустрів цих двоє
із Нового Світу.

Вони бо по мамі
дідусьо й бабуся.
Вони всі реклами
несуть для Ромуся.

О, бабуся Таня
є пишна на внука;
мовляв, він зарані
вже заступить Крука*).

Дід Юрко «Лялюню»
садить на коліна:
— Як це, моя доню,
що ти маєш сина?

Ти ж така мацьонька...
Ну, поцьомкай тата!

---

* Григорій Крук — славний український скульптор.

Хойці, моя, хойці!
Моя доню злота!

А «Ляля» вже мама
пеститься, як кішка
та пестливо сина
поклала до ліжка.

А Ромчик байдужий
на ці всі гонори,
як молочко кружить
в устах його морем.

23 листопада 1980.

ГРА З РОМЧИКОМ

— Де той Ромчик може бути?
Чи пішов він у рекрути?
Може має вже рушницю?
Може й шаблю у правиці?

— А, ось тут дитина люба,
наш маленький Качалуба.
Від дідуня він сковався,
щоб дідуньо налякався.

Тепер вибіг з-поза шафи,
скочив вище від жирафи
і з бійця великим криком
збив дідуня з пантелику:

Та-та-та — несесь в повітрі,
наче ложка по макітрі.
Оце Ромчик так «стріляє»,
аж дідуньо присідає.

Патичок бере в правицю
і підносить, як сулицю:
— Де той вовк? — пити дідуся,
бо я його не боюся,
я сулищею по ньому,
хай втікає з моого дому!

Патичком так замахнувся,
що скрутівся, поховзнувся
й полетів чолом маленьким
до дверей, аж знявся дзенькіт.

Крик і плач аж серце рвучий
покотилось з-поза кручі
кованих дверей «Трембіти»
і понеслись доzenіту
бідної душі дідуня,
як якесь страшне відлуння.

22 грудня 1982.

НАРОДИВСЯ ФЛЯВІЯН ...

Наша донечка — Оксана
врешті має сина;
на радощах Флявіяном
назвали дитину.

Ще й Ксавіє доложили,
щоб краще дзвеніло,
і дитину похристили
в погідну неділю...

Хлопчик собі невеличкий,
наче зернят жменька,
але гарне має личко
і носик тоненький.

Дідусь тішиться невпинно,
аж серце палає:
— Як же кликати дитину?
сам себе питає.

Ну, нічого! Флявіян то,
чи Ксавіє Марек, —
це онук мій, з моїх бантів,
мій малий канарок.

Ось Оксана — його мати
й Олександер — тато
аж не знають, що почати
з їхнім малим «златом».

Він сміється і щебече
так дивно і тайно,
коли мама через плечі
його носить файнно.

Вона його розуміє,
сміється аж плаче.

Він теж тоді усміх сіє,
зіронька неначе.

То руками сильно б'ється,
копає ногами...
— Олімпійський буде витязь, —
каже його мама.

На животику хлопчина
все пнеться до лука...
Батьки пишні є на сина,
а ми на онука.

Тому Господа благаєм
здоров'я для нього.
Нехай лихо обминає
хлопчика малого.

10 серпня 1981.

ПРИЙШЛА НА СВІТ МАРІЙКА

Як перший пролісок зійшов
в городі під шале «Трембіта»,
лелека вчасний стрімголов
причалить прόбує — злетіти...

Христинка сипле жабенят,
Михась підвистує і вабить:
для Ромчика летить це брат
або сестричка у цих лапах?

Лелека закрутів хвостом
і закалатав, як до дзвона,
причалив тихо під вікном
й дитину мамі дав до лона.

— О, це дівчатко! Це дівчатко!
Тішиться мама зі всіх сил.
Тішиться нею Михась-батько,
а Ромчик — десять мотовил.

Ось так прийшла на світ Марійка,
маленька наша серцегрійка,
для мами — квітка чарівна,
для тата — золото вона.

Для Ромчика — мала сестричка.
У них обох рум'яні личка
та очка-сині незабудьки
і носики — як біла грудка.

А ми — дідуньо і бабуня,
в молитві за усіх онуків,
чуємо серце наше в скронях
та наші зложені все руки.

25 травня 1982.

НАРОДЖЕННЯ ОКСАНОЧКИ

— Гей, Михаську! і ти — Лялі!
кличе Ромчик і Марійка.
Ми лелеку бачим в далі,
чей дітей вже буде трійка?

Відгадали. Ось лелека
наблизився над «Трембіту»
і Оксанку ген — здалека
приніс, наче казку з міту:

Рожевеньку, округленьку,
із блаватними очима,
як малесеньку опеньку,
саме сонце з неї блима.

Мама тулиТЬ, пригортає
це маленьке, живе чудо...
Ромчик тихо позирає
і Марійка зором блудить...

Заздрість чи любов турбує
ці два серденька маленькі?
Час непевність цю роздує,
бо всіх рівно любить ненька.

Ось тепер дивіться тільки:
Ромчик гойдає Оксанку,
а Марійка гладить щічки
від самого майже ранку.

Дітей трійка у «Трембіті» —
це три зірки в полонині,
і любов там сонцем світить,
гріє всю рідну там нині.

29 серпня 1983.

ТРОЄ ПОРОСЯТОК

Тепле літо, сонце світить,
сонце світить, пригриває,
поросяток звеселяє.

Але Тім собі гадає:
літо швидко проминає,
зима прийде, вітер лютий,
треба мати теплий кутик.

Тім хапає тачку в руки,
не боїться праці, муки,
і береться до роботи,
щоб в зимі не мав турботи.

Двоє других поросяток
ще й кепкують собі з брата:
— Що ти, збився з пантелику,
працювати в таку спеку?!

І беруться танцювати,
на сопілці й скрипці грati.

— Танцювати й грati гладко, —
каже мудре поросятко,
але вовк не за морями,
на вас кляскає зубами.

— Страху з вовка ми не маєм,
він далеко десь ховаєсь,
але хату ми збудуем,
в хаті ми перезимуєм.

І почали будувати:
Там з соломи та загати,
Том з дощок таких тоненьких,
ще й з дірками, як підпеньки.

А Тім з цегли та цементу
збудував, без орнаменту,

але з комином високим,
цементовим на всі боки.

Всі три хатки вже готові.
Дус вітер по діброві
і зима вже шкірить зуби,
об'їдає листя з дуба.

Тім, Там, Том у своїх хатах
вже готові зимувати...
Та із лісу вовк голодний
вже готує їм безодню.

Приблизився до хатини,
де з-під грубої перини,
Там лиш носик задер вгору
до засніженого бору.

— Гей, вилась ти з-під перини,
бо мені вже течуть сlinи,
як подумаю хвилинку
на цю твою солонинку!

Але Там так налякався,
що ще глибше заховався.

Вовк надувся, як вітрило
і подув і розлетілась
хатка Тама на кусочки
по замерзлому пісочку.

А сам Там теж покотився,
аж при хаті опинився
свого брата. Добрий братчик
відчинив, хоч Там ліз рачки.

Але хата дерев'яна
і покрівля теж погана.
Так що другий подих вовка
розвалив хатину ловко...

Там і Том давай втікати, —
а втікати де? До брата.

В нього хата на помості,
не боїться вовка в злості.
З цегли сильної, заліза,
куті двері на завісах.

Подих вовка, подув вітру —
це музика у макітру.
Вони хаті не пошкодять,
хоч довкола неї бродять.

Добрий братчик притулив їх,
ще й хороше погостили їх.
Але вовка вони чують,
пастку йому ще готують.

Запалили вогонь в печі
й піддувають його тричі,
щоб ним вовка привітати,
як полізе знов до хати.

Ось вже лізе він крізь комин...
Добрий матиме він спомин.
Як лиш хвіст у низ спустився,
моментально запалився.

Вовк завив стоголосами
і подряпався без тями
через комин, через стріху,
на великий сміх і втіху
поросяток, і без духу
полетів у завірюху.

Так то наші поросятка
збавились від вовка гладко.
Тепер тішаться, співають,
добру кашку заїдають.

Листопад, 1983.

МОЇ ОНУКИ

Мої онуки у піску
будують замки і твердині,
щебечуть байку гомінку,
що це в чарівній десь країні,
а я гадаю — в Україні.
Найстарший Ромчик — вже п'ять літ,
дає накази, робить пляни.
Марійка — менша, ніжний цвіт,
буде теж якісь кургани.
Найменша — сонечка кусок,
оце Оксанка синьоока,
згортає в купочку пісок.
Це її хатка круглобока.

11 жовтня 1985.

МИХАСЕВІ ДТИ

Хто дітей малих не має,
той не чує, той не знає,
що це радість, що це сміх,
що це збитки, а що гріх.
У Михася є їх троє,
хлопчик Ромчик, дівчат двоє.
Троє дійсних пустунів,
хоч ще роблять до штанів.
Hi! Бо Ромчук вже великий,
носить гарні черевики,
без пеленок вже штанці,
як всі інші молодці.
А Марійка теж це знає,
але часто забуває:
нашо є їй цей нічник,
як великий черевик?
Ну, Оксанка ще маленька,
ледь-ледь більша від підпеньки,
кучерява ніби трошки
й оченята, як волошки.
Коли тато їх присуне
до дідуня і бабуні
(бо це лиш через дорогу,
підіймити тільки ногу),
тоді діти без вагання
ставлять дивне запитання:
— Чому же то наша мама
не йде до бабуні з нами?
Але Христя — їхня мати
знайде все щось їм сказати:
то робота, то варіння
й має чисте все сумління.
А в дідуня і бабуні
ген простірно, як у клуні:
два сальони в один ряд
й хатніх квітів цілий сад.

Є куди літати стрілою,
поодинці, чи юрбою,
розкидати забавки
й кричать на всі заставки.
А дідуньо ген за ними,
за внучатами малими,
щоб усе захоронить,
небезпека кожну мить.
Але радість це велика
і приемні їхні крики.
Це ж майбутність нам росте,
покоління золоте.

Літо, 1984.

СТАРЕНЬКА МАТИ

Коріння старости — склероза,
все інше — наслідки сумні,
знаки прогресу та прогнози,
могильні брили кам'яні.

Склероза сушить плідний мозок,
плете з невронів мотузки,
немилосердно пам'ять косить,
б'є час і простір в черепки.

Уста сухі та циянозні
шепочуть давні молитви,
в орбітах вуглики тривожні
вусатий хронос запалив...

Остався усміх — знак любови
до всіх — довкілля і дітей,
душі блаженної основа
та рештки спопелілих мрій...

Цей усміх — іскорки без слова
стук серця ще переживуть
і скарб цей до самого Бога
на суд останній понесуть.

22 липня 1981.

ЛІКАР І СМЕРТЬ

Сповнився час,
погасла свічка,
на губах ще останні ліки,
на дні вже ртуть...
А лікар затиснув повіки
й відкинув стетоскоп...
Скінчилася наземна путь.

— Ти помічник мій або витязь?
питає смерті.
— Ха, ха, ха, —
щелепи дзвонять за плечима:
— Я завжди витязь.
Незлічима
громада жертв
на всій планеті...
А чим ти чванишся, небоже?
Що врятував кілька дітей,
що продовжив терпіння може —
на кілька годин, днів, років?
Має це сенс?

— Мовчи! Я знаю,
що ти потрібна теж на світі,
що ти слуга закону Бога, —
та в темряві твоїй все світить —
ж и т т я , —
як дар, як ціль усіх стремлінь,
всіх дій Творця,
всього основа.

Не витязь ти — стерв'ятник,
природи Божої служник.
Лиш слухай добре!
взяв ти батька —
дітей вже чути клик!

24 вересня 1982.

МІОПАТІЯ (Спадкова хвороба)

Поміж людьми, раз невидимо,
а раз — це «він» або «вона»
на душу безупинно грима
й довкола ходить сатана.
Він усміхається миленько,
немов невинне це дівча
й парча
і сонце у зіницях...

Ось так прийшла раз молодиця
до лікаря на сіть питань;
а лікар не відчув зарані
ні піdstупу, ні зазіхань.
Він звик на скарги про хвороби
і жінку слухає з-під лоба,
а потім щиро, без вагань
відповідає, без вимоги
й не бачить сітки павука,
в котрій стоять вже його ноги,
а сітка ця є ось така:

Питання тихе та невинне:
— Я повінчалася;
скажіть,
мій муж бажає так невпинно
дітей, що серце аж болить.
Прокреувати або ні?
Скажіть же, докторе, мені!

— Як ви спосібна повінчатись,
приняти так дружини стан,
то ж може бути з вас теж мати;
такий Творця відвічний плян...

— Та батько мій помер в недузі —
й спадковість певно мала вплив...

— Старенький був, як дуб у лузі,
котрого блиск з коріння збив...

Пішла вдоволена собою,
що ніби лікар згоду дав,...
а сатана поміж юрбою
нових тріумфів вже шукав.

* * *

Роки минули у турботах
і лікар все оце забув...
Аж раз з'являєсь у воротях
ця сама жінка...
Гнів подув —
з її орбіт... Сичить змію:

— Чи пізнаете ви мене?
Колись ви радсю своєю
здрили гріх, що душу мне...
Цей гріх від тата я носила
у своїх генах й породила
я двох синів з цим черв'яком.
У м'язах їх знайшли хворобу,
цию міопатію страшну,
що тата привезла до гробу
вже на візочку, у труну...

— Не нарікайте, мила пані,
не гнівіть Бога за дітей!
Бог вам їх дав, про них подбас,
просіть розумних лікарів,
успішні методи та ліки,
аби не були з них каліки,
хоча спадковий ген насів.
Життя дав Бог, наш Бог Великий,
тому хвалім його во віки,
як Батька доброго — Творця!
Що до кінця —
не наша справа...

Життя тут довге, чи вертке —
не нам рішати!
Бог рішив.
Життя Він вічне зволив дати.
Тому життя ось тут — завданок,
великий він, чи ні, —
багата сума в далині —
блаженного життя без краю!
Тепер вже раду для вас маю:
(Тоді були лише думки)
Любов хай ваша процвітає
і процвітають хай дітки!
Життям бо їхнім у турботах
і лікуванні — дорожіть!
Хай проживуть вони аж доти,
поки ваш батько! Гарна мить...
Бо лікар думає, лікує,
як було за усіх епох,
АЛЕ ВИДУЖУЄ ВСЕ БОГ.

26 квітня 1982.

ЛІКАРСЬКА НІЧ

Була північ, як звичайно,
тарахкоче телефон,
із обіймів в теплій спальні
мене гонить геть мій сон.

Ген в селі, за тим ось лісом
астма дусить хворого;
і життя вже на завісах,
платить віддих дорого.

Одягаю на піжаму
що попало та надвір.
Аж тут бачу другу драму:
снігу, що й не видно гір.

А йти треба. Авто свище
на морозі, на снігу.
Та чим далі, та чим вище
снігу більше — гу-гу-гу...

Ось вже закрут і дорога
підіймається старчма.
Мое авто за тим рогом
ані кроку. Ну! Дарма!

«Першу поміч» в одну руку,
в другу лямпочку малу.
А ніч тиха, ані звуку,
ані зірки крізь імлу.

Щоб скоріше — на стежину,
що ось пнеться через ліс.
Висихають в устах сlinи,
серце рветься вже навскіс.

Розум каже: помаліше,
осторожно, бо ти сам,

зломиш ногу, чи зімлієш
і замерзнеш без реклам.

Лікар каже: там чекають,
ти надія вся для них...
Цупко зуби затинаю,
аби пульс хоч трохи стих.

Далі! Далі! — повторяю
й крок за кроком дотори.
Боже! Сили дай! — благаю, —
Слабовитість забери!

А ось світло і дорога.
Крохи довжаться, ростуть.
Досить сил, славити Бога,
за хвилину я вже тут.

Прослідив скоренько хвору,
дві ін'екції подав
і в душі занялись зорі
від вдоволення заграв.

Надолину йдетися краще,
світить місто в далині
й мое авто — це ледащо,
усміхається мені.

29 січня 1982.

ДІТИ (Очима лікаря)

Так, діти — скарб і дар від Бога
для родичів і для народу,
бо це продовжена дорога
життя, і нації, і роду...

Так, діти — радість і потіха,
їх успіхи — це гордість навіть,
але це страх теж перед лихом,
перед недугами обава.

Ці ночі білі від безсоння —
в гарячці топиться дитина,
ці дні, де плач у скронях дзвонить,
від страху сохне в роті слина.

А потім всі роки у школі,
всі зустрічі з учителями,
де часто слово в серце коле,
бо діточки не все без плями...
Вони ростуть при вітамінах,
батьки працюють без угаву,
щоб так запевнити їх зміну —
собі та Богові на славу...

Повиростали, вбралися в пір'я,
нассалися ідей модерних
і загубили вже довір'я
до тих, що були їм без скверни.
І критикують все та всюди,
вовтузяться у протиріччях,
у старших бачать тільки блуди
і дивляться на них з запліччя.
Жадають клубів автономних
і, піднапиллі, б'ють вітрини...
Навчання — глупство безумовне —
батьків та видумка на клини.

А як вино не помагає,
ташиш там, або інша погань
до божевілля наганяє
або до смерти аж порога.
Батьки ім радять те чи друге,
та ради їх — вода по гусях;
їх полонили дивні круги
та душу ссуть ім, і їх дусять...

Літа летять, батьки старіють,
а діти мають, що хотіли, —
але розвіялись їх мрії,
вони вже в іншу затрубіли:
— Ми не пройшли, куди стреміли,
ми розминулися з метою,
ми змарнували наші сили,
а слава вкрилася габою...

І тут батьки є винуваті
й не мають рації ніколи,
бୋ радять більше працювати,
учитись радили у школі...

— — — — —
Нова епоха, нові люди,
нові умови електронні...
Так було завжди і так буде:
батьки і діти — мур бетонний.

18 вересня 1982.

МОЛИТВА — ЦЕ СИЛА

Як чорним рядном ляже смуток
на зболене ложе душі,
а серце скиглить в ціпких путах,
хоч іскри із нього креши, —
коли на нулі людські сили,
надія над прірву лягла,
у мозку нужда загніздилась,
думки, як пекельна смола, —
тоді одинокий рятунок,
єдиний маяк в темноті —
молитва, як плай поміж вруна,
як промінь поміж заметіль.

Спочатку — це голос в пустині,
спочатку — це крик і відчай,
спочатку — це плач милостині,
слизький це провалля сам край.

Ось промінь ширшає, ширшає
і пітьма помалу зника,
і думка ясніша кружляє,
і серце бодріше брика.

Молитва — це сила безмірна,
це — крила орла в височінь, —
як щира вона та покірна —
рве душу у соняшну синь.

8 червня 1983.

В С Е Л Е Н Н А

На зорянім небі без краю
учені щоночі шукають
якихсь то нових констеляцій,
якихсь то нових феноменів
у нашій безмежній Вселенній.
Нову часом зірку знаходять
в ряснім тім небеснім городі,
у цьому, на око, безладді
засяє на літі міліардів
десь сонце в далекім безмежжі
на вічні мережі...
У цьому нічному акорді —
щасливі учені та горді.
Знайшли, ім здається, початок
творіння землі та всесвіту,
здається досяглиzenіту
науки і сили людини —
Творця же дитини,
із іскри, ім даної Богом,
створить хочуть світу основи.
Лиш простору й часу безмежність
гамує, — веде в обережність.
Бо тут ні фантазії крила,
ні думка забагнути не в силі...
Вселенну вважають за сферу.
Можливо, а що за тим сквером?
Там прости зннову безкраї,
там Дух Божий тільки ширяє.
Усім Він керує і творить,
і все після Його закону
кружляє, горить, гасне впору,
життям вироста з землі лона...
Тому хай людина хоробра,
котру створив Бог на Св'ї образ,
Творця величає у ділах,
піснях і словах широ й сміло.

МАГНОЛІЯ

З магнолії квіти падуть —
мрії дівочі...
Пелюстки білі сонце п'ють,
з вітром шепочуть,
зідхання сіють, аромат —
любоців, щастя —
останній та гіркий субстрат.

З магнолії квіти падуть —
літа весняні...
Яка коротка іхня путь,
ранки багряні.

У спеці сохне й наш сифон —
право природи;
Відвічного Творця закон;
без нагороди?

О, ні!
Я вірю, що життя —
тут лише задаток.
За ночі-смерті вороттям —
вічний початок.

15 травня 1982.

Е С Т А Ф Е Т А
(Пані Лідії Луговій)

У наших сутінках вечірніх
ми далі тягнемо наш віз,
бо ми остали долі вірні,
хоч ця скородить нас до сліз.
Батіг її на наших спинах
лишає сітку екхімоз...
Стиснувши зуби, йдем невпинно;
за нами відгук давніх гроз.

В зіницях наших сонця захід
і відблиск згаслих вже пожеж,
в душі подерті наші лахи
і спомин з мозкових мереж.
Цей спомин — місяцем зі сходу
нам золотить камінний шлях
й по нервах наших тихо бродить,
то в серце дзьобне його цвях.

Так милий спомин навіває
безкраю тугу, гострий біль,
докори часу, що з'їдає
нам щастя, молодість, як цвіль...

Та ми задивлені, в дорозі,
в багряний соняшний килим,
волочим ноги вже в артрозі
та далі йдем по нім, за ним.
Лишаем дітям і вонукам
свій спомин і своє життя —
нежай беруть в їх юні руки
всю нашу працю і буття!

Ми — змагуни в Господнім пляні
передаєм їм наш кийок
на естафетовім майдані
в бігу — до вічності лиш скок.

23 серпня 1981.

ЗАХІД СОНЦЯ В МОНТРЕУ

Рум'яне сонце, як дівча,
що на ніч розплітає коси;
і срібло, золото й парча
падуть на озеро в покоси...

На синіх хвилях все горить,
а коси — стовп оцей багряний
з води піднісся догори,
із сонця личком зливсь рум'яним.

А сонце — то дівча палке,
ще більше ген зарожевілось
і в ложе клониться м'яке
пестливо, ніжно і несміло.

І темна ковдра пасма гір
закрила все рожеве тіло,
та відблиск його аж до зір*)
сіяв привабно ще і мило.

16 лютого 1982.

---

*) поки зорі не зійшли.

СКОК У ВСЕСВІТ

Висить місяць у зеніті,
роєм зорі мерехтять,
а тут низько — на плянеті,
у Шернē — всі люди сплять...

Hi, не всі сплять; я, наприклад,
лишив сон свій в подушках,
щоб душа моя привикла
на безмежний, вільний шлях.

Тихо з місяцем говорю,
зорям киваю привіт
й в почуття безмежнім морю
я крокую в інший світ.

Розвиваю мрій антени,
региструю кожну мить,
а всі зорі безіменні
заповнили неба щит...

Куди глянеш — зорі сяють,
а за ними місяці
і танцюють, і кружляють
по небесному лиці.

А ген далі в метелицях
полуменів і заграв —
всі комети — молодиці
в чорний товпляться рукав.

Там заглянути не дається
ані мрії, ні душі,
ані розуму в це трясця,
в ці вселенні комиші.

Там лиш Божий Дух ширяє
понад ці світи усі
й лад дає всьому безкраю
і у просторі й часі...

А я клонюся Творцеві
зі землі — села Шернé,
бо у мрії черешневі
кличе вже мій сон мене.

Шернé, 4 листопада 1982.

НАШ СВЯТ-ВЕЧІР

«Бог Предвічний народився» —
лунає по світі,
Божий люд весь веселиться,
небо в зорях світить.
Світять храми вівтарями,
до вертепу діти —
зі свічками, молитвами
йдуть Дитя загріти
у пельюшках і на сіні...
Бога привітати
пливе народ у молінні...
Від хати до хати
чути співи, чути радість:
Христос народився!
Геть пропали сварки, згади,
небосхил знизився...

І ми, браття, до вертепу
йдім усі в покорі
та несім любови лепту,
несім наше горе,
наші кривди і страждання,
кайдани криваві, —
але й наше роз'єднання,
братогубства з'яви!
У молитві, на колінах
просім Дитя Боже,
аби Матір Україну
спасло з рук ворожих,
аби нас з'єднало всюди
у своїй любові,
щоб ми стали вільні люди,
без чужих оковів!

4 грудня 1982.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

«Христос Воскрес!»
У цьому слові —
надія, віра і любов,
усе ество, свята основа
всієї Церкви; її кров,
її життя, буття і зміст...
І хоч тепер Великий піст,
ми віримо, ми знаємо певно —
гряде Великий День,
проникне душі і серця,
і засіяле вишиною,
і сповнить космос по вінця,
вінця системів всіх і плес —
Христос Воскрес!

Тому радійте, веселітесь!
Хай ваше серце наповниться
каяттям щирим,
а душа —
некай співає гімн воскресний!
Некай палає плай небесний,
котрим несеться Світлий День,
День радості та День пісень.
Христос крізь хрест,
крізь свою кров,
приніс життя нам, воскресив,
душа новий приняла тес:
Христос Воскрес!

Великденъ, 1984.

СВЯТ-ВЕЧІР

Ось перша зірка запалилась;
Ця сама, що колись давно,
ген там, у нашім Вифлеємі,
над рідним батьківським вікном,
над стріхами села малого,
під пасмом Медоборів — гір,
де ворог наш, як лютий звір,
реве брехню з усіх антен,
ненависть плодить, розсіває
і все, що наше пожирає,
п'є нашу кров із повних вен.

Він задавиться, бо зоря,
що мудреців вела до ясел,
оця самісінська зоря,
веде народ наш вже віками
до рідних ясел, до Христа,
що все живий в серцях і храмі,
і до свободи, до життя.
Це наша заповідь свята!

Вже перша зірка запалилась
і засвітила у душі
гарячі свічі.
Дзвонять дзвони,
скликають люд наш і мене —
його дитину із чужини
до стіп вертепу
в церкві дерев'яній,
зігнуть коліна й чуб тім'яний
в покорі й вірі притулить
до рідної землі, до ясел —
Дитини Божої — Творця
і благать волі для народу
та сил, хоробрости борця.

І «Бог Предвічний» заспівати,
з вільного серця, вільних уст,
у власній хаті, вільний хаті,
бо нас сам Бог посадив тут...

Вже перша зірка запалилась.
Я вирвався з моїх турбот,
з реклами барвистих мотовила,
і вже за святвечірніх нот,
приніс, в покорі та молінні,
гаряче серце до вертепу —
за народ мій, за Україну,
мою хоч скромну — щиру лепту
прохань, пісень весь околот.
І «Нова радість» задзвеніло
в мої душі, моїх устах
і понеслося, і злетіло
ген там, де в'ється Чумацький шлях.

Різдво, 1983.

МОЙ ЛЮСІ

(на 49-ий ювілей нашого вінчання)

Яке щастя, що не знала,
що я пишу вірші,
була б мене не кохала
моя Люся втішно.
Була б мене не кохала
та не вийшла заміж,
була б лиха не зазнала,
не зазнала драми.
Була б мене не кохала
в вечори рожеві,
була б зуби пльомбувала
й сиділа в Женеві.

А то вийшла за поета
та ще й без вітчизни;
блуканина в чужім світі,
куди доля тисне.
Чужі люди, чужа мова,
чужина — не ненька,
та ти, юна, все готова,
бо діточок жменька.
Телефони, пацієнти,
ночі у чеканні,
мої тюрми — чорні ленти,
бої та повстання.

Та це все була б дурниця,
як живий — минеться,
наче байка небелиця,
що колись присниться.
Гірше є тут із поетом.
Хоч живим остався,
писатъ далі епітети
та вірші прибрався.

Гудуть рими, як в діброві,
в цій голові кінській;
щоб писав хоч в іншій мові,
а то в українській.
Це вже пошестъ, це хвороба
у стані хронічнім;
для родини майже злоба,
черв'як довгорічний.

Така доля її сіра,
в якісь дивнім сплеті,
вийшла заміж за лікаря,
а живе з поетом.

Сорокдев'ять літ вже дусять
найбільші чесноти —
в моїй Люсі —
терпеливість,
любов та доброту.
Але віра в Божу ласку —
наша запорука,
а надія і кохання
нас ведуть за руку.

8 квітня 1984.

НА НАШ ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ ВІНЧАННЯ
(20 квітня 1985)

По злишкам невронів,
у пралісі мозку
душа моя пнеться до Бога.
Зриває у квітті вишневу галузку,
в молитві долоні,
коліна в поклоні, —
бо це одинока дорога.

Несе дякування за ласки, за дари —
самого життя і за розум,
за аніму людську —
несмертельну душу,
за добрих дітей і розумних,
за внуків прекрасних,
за любу дружину — за Люсю.

Несе теж моління
за родичів мудрих,
за спокій їх душ, їх блаженність,
за всіх теж братів,
так хоробрих, жертзенних
і їхню святу безіменність.

Несе дякування за літа прожиті
в подружжі святім, хоч турботнім:
це ж літ п'ятдесят вже
сповнилось сьогодні.

Тобі, моя люба голубко-дружино,
моя всеусміхнена Люсю,
любов і подяку несу я невпинну
й за тебе до Бога молюся.

У цім павутинні життя і змагання,
невдач теж і успіхів скромних,
приняв Створитель і наші благання
в моліннях щоденних двомовних:
і ось стільки літ вже
веде нас шляхами —
крізь бурі, провалля, кордони
до цілі ясної,
під стягом Його же законів.

— — — — —

Святкуєм, кохана,
цей день ювілейний
і славу Господню голосим
та далі крокуєм у кругі сімейнім
в любові та вірі, як досі,
аж літа зітнуть нас в покоси...

20 квітня 1985.

МІЙ ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ

Встаю раненько, як звичайно,
ждуть пацієнти в почекальні,
а тут дружина й син: дзедень!
вітають з квітами рясними
та побажаннями гучними,
бо це народження мій день.

А потім дзвонять телефони,
і побажання, як з амвону,
і від знайомих, і дочок.
Аж тепло робиться при серці,
що стройт в грудях дивні герці,
то тисне, як важкий дрючок.

Так, саме сьоме листопада —
сімдесятшість, так без паради,
на спину врізалось мені,
закарбувалося на лобі,
славити Бога, без хвороби,
мені здається це ві сні!

Коли ви — літа назбиравались?
Коли ви збилися у скали
в моїх б'ючках та стовбури?
Це ви у серці заскиміли?
Це ви у крижах болем сіли
і сумом в мозковій корі?

Вітайте, літа мої милі!
Та кличте дальших, поки в силі
я жду бадьоро вас в піснях.
Я в праці веду вас за повід,
А Божий голос — це мій провід,
щоб йти в житті не навмання.

7 листопада 1984.

ХРИСТОВІ В ЯСЛАХ ПОКЛОНОТЬСЯ

Лишіть турботи всі щоденні,
бо ось прийшла доба свята:
там у вертепі Бог вселений,
повила Діва там Христа.

Змилосердився Бог над світом
і Сина-Спаса нам післав.
Там вівчарів гуде трембіта
і небо сяє від заграв.

Зоря схилилась над вертепом,
і хори ангелів дзвенять,
це день — землі та неба зчепу,
спасенна Божа благодать.

Лишіть турботи всі щоденні,
душею у вертеп злетіть!
В цей час святий, в цей час спасений
серця Ісусові несіть!

Бо з неба Він зійшов з любови
до всіх, що кривду зносять, гніт.
Він волю дасть, бо це основа
в душі людини таzenіт.

Чи ви в тюрмі, чи у таборі,
ви — мої мучені брати,
Христос, наш Бог, ярмо поборе
й поможе вам дійти мети.

Тому душею ви звільніться
і від сторожі, від катів
й Христові в яслах поклоніться,
бо Він Господь усіх світів.

12 грудня 1984.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Буше пекло, скаженіє
і лжепророків посила,
кукіль неправди всюди сіє
й отрути з кожного стебла.

Але не вб'є проміння віри
в майбутнє, світле, бо жита
вже в колоски оділись сірі,
де простяглася рука Христа,
Христа живого, що встав з гробу
так, як прорік — на третій день,
і дав нам людську вже подобу,
з раба з нас стався велетень,
дитина Божа, брат самого
в славі воскресшого Христа.

Це віри нашої основа —
непереможна і свята.
Ця віра просякла до краю
усі ядра душі клітин
і ми вже сумніву не маєм,
Христа воскресшого вітаєм,
бо він наш Бог, Він Божий Син!

Нежай товчеться і шаліє
і сатана й його посли, —
Христос воскрес і всля дніє,
луна воскресний спів хвали.
Христос воскрес — життя обнова,
обнова віри та мета,
бо воскресінням Бог окови
неволі й смерті розметав.

30 січня 1985.

ТОПОЛЯ ПІД МОЇМ ВІКНОМ

Вже немає ні листочка
на тобі, тополе.
Буйний вітер позривав їх,
лишив тебе голу.
Стоїш сумно сиротою
всім вітрам на кпини,
аж дощі тебе напоять,
а сніги в свитину
приодіють твоє тіло
струнке та високе, —
поки сонце усміхнеться
й небо синьооке
на твою красу дівочу:
Лімфа запульсue,
бруньки срібні затріпоче
вже легкт весняний,
в нове листя, нові шати
знов тебе одіє
і ти знову прикрашати
будеш нашу хату...
Будуть знову залицятись
до тебе крилаті —
всі вітри, сваритись будуть
у громах і тучах,
щоб любов твою здобути
у веснах грядучих.

Шерне, 19 листопада 1986.

ТУТ БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ

Земля — плянета синьоока,
створена на радість Божу,
тепер же всесвіт весь тривожить
в свавіллях різних завірюх,
неначе сили всі ворожі
роздув злий дух.

Та в тучах цих насилля, гніву,
де гріх вовтузиться і гніт,
післав Господь Пречисту Діву
та Сина-Спаса на наш світ.

Над Вифлеємом, на плянеті
засяла радісна зоря
і зупинилася в своїм леті...
Здрігнулись суші та моря.

Тут Бог Предвічний народився
із Діви чистої для нас,
в людину бідну преодівся
в оцей суровий час...

Спішім усі, щоб поклонитись
Дитині Божій в пелюшках,
серця любов'ю там загріти
і віру волю закріпити
та сильні знову йти на шлях,
на шлях свободного народу,
з вільною піснею в серцях.

І знову радість засіє
і нам, і нашим в Україні,
і віра знову запалає
на цій плянеті жовто-синій.

І «Бог Предвічний народився»
загомонить по всій плянеті,
і зникне рабська метелиця
в нас — в Україні та у світі.

5 грудня 1986.

ОСІНЬ В ШЕРНЕ

Ось знову осінь завітала
до моого серця і Шернé.
Дукатів злотих назбирала
й під вітром лічить їх і мне.

Посипала усі вершини
цукровим білим порошком,
і озеро на сонці синить
яскравим, срібним рукавом.

24 жовтня 1986.

МОЙ ДРУЖИНІ НА ДЕНЬ 20 КВІТНЯ 1986.
(51-ий ювілей нашого вінчання)

Пролетіли літа
журавлями у вирій без краю
і нема вороття,
і весни вже нової немає...

Пролетіли літа,
десь у мряці їх спомин шукає,
як в кімнаті квилить самота
та безсоння у мозку гуляє.

П'ятдесят один рік
ми прожили, кохана, з собою
і ось далі пливе наш потік,
несе радість і смуток з журбою.

Радість — діти зросли,
вийшли в люди, здорові, хороші,
вже ось внуки ростуть,
мов сади зацвіли...
Як пройшло це? Коли?
Позираєм на білу порошу
наших скронь...
О, це привид либонь...

Вік теж смуток приносить,
депресивний настрій,
наче свідок німий,
що лягли наші весни в покоси...
Нема сил перескочити рівчак
і йти далі до бою;
все тривога якась, переляк,
все пробуєм наш шлях під ногою.

Ні, не треба, кохана, в журбі
вести дні, місяці чи роки ще,

треба брати життя, як дарунок собі
та йти далі, до Бога все ближче.
Усміхнися! Хай бачу ще блиск
в оченятак твоїх так хороших.
Кожний усміх — душевний це зиск,
вартісніший за скарби, за гроши.

13 квітня 1986.

МІСЯЦЬ СПИТЬ

Сіріє ранок вже назовні,
йду до роботи, місяць спить.
Старий гульвіса, полюбовник
цілком схилився на блакитъ
Лиману — озера в долині...
Посивіле, сумне лицє,
набряклі сном орбіти сині,
а вус скрутівся в колісце.
Не дивно, друже, що не світиш.
Не маєш сили вже на це.
Провів в коханні цілу нічку,
радів з дівочих мрій, зідхань,
сушив ти слези на їх личках
від парубоцьких залицянь.

Ну, йди спокійно відпочити,
бо ось схід неба вже горить,
будиться сонце соковито,
родиться день в цю мить.

24 лютого 1984.

В Е Л И К Д Е Н Ъ

І знов Великдень на чужині...
Котрий з черги?
Літа пливуть у далях синіх
в чужі, суворі береги.
Ось знов Великдень на чужині,
чужі знов дзвони, чужий спів.
Я не привик до них донині;
і знову сум на душу сів.

Лети, душе моя крилата,
в минулий час, в минулий світ,
де ще біліла рідна хата
й воскресний дзвін скликав наш рід —
до церкви — рідної святині
співати із глибин душі
«Христос Воскрес» ось в Україні,
несіть паски, несіть книші!
Нехай Христос сам, що встав з гробу,
благословить їх — цей свій дар;
бо це Великодня оздоба,
святої Пасхи диво, чар.

І знов надія непохитна
в душі убогій вироста,
що зникне рабства чолобитна
і воскресіння знов Христа
ми заспіваєм серцем вільним
і вільним голосом гучним
у нашій вільній Україні:
Христос Воскрес! Радіймо в Нім!

28 лютого 1987.

ВІДБИЛА ПІВНІЧ

Відбила північ ген на вежі,
а сон мій десь ще побрикав:
чи може в місячні мережі,
чи у зірок ясних заграв...
В кімнаті душно, тихо, сіро,
а крізь відчинене вікно
клекоче міста атмосфера.
Оце вночі живе воно.
Скргочуть авта, трублять часом,
гудуть потужні мотори,
мотоциклістів цілі маси —
у цій так пізній вже порі.
В каварнях, барах недалеких
музики тнуть, вино тече...
Над всім літня нависла спека,
хоч місяць вповні не пече.
Він позирає на цю зграю
людей і часу забиття,
багато бачив він і знає
з людського земного життя.
Потопу бачив і Помпей,
криваві війни час на час,
і Гірошіму після неї,
і голод бачив теж у нас,
усі тaborи, тюрми, гррати,
а в них замучених людей...
Тому мені так важко спати,
ні сон не тиснесь до очей.

Абано (Італія) 22 червня 1986.

П Е Н С I О Н Е Р

Як перестанеш працювати,
ніби на пенсію ти йдеш,
твоє здоров'я самі лати,
а гумор — це фальшивий гріш.
Коли здається всі вважають
тебе старим вже та терпким,
коли знайомі обминають,
хоча добро ти їм робив,
коли твій сон кудись блукає,
а ніч очей не затуля,
коли душа квилить відчаем,
а серце рвесь перепилям —
тоді молитвою дитини
Вітця небесного благай,
а Він ніколи не покине,
хоч би це був безодні край.
Бо твоїм скарбом превеликим —
це віра в Божу благодать.
Оце твої найкращі ліки,
це певна гать —
на всі інфекції, хвороби,
всі недоліки вікові,
що стелять шлях важкий до гробу,
вторують пісеньку сові
у серцевих твоїх коморах...
Ти в покорі
приймаєш все, бо це закон,
закон відвічної природи —
вщеплений Богом у протон
цілого всесвіту
й в клітину
дитини Божої — людини...
Нехай ім'я Його святе
буде прославлене щоднини!

26 серпня 1987.

ВЖЕ СВІТАЄ ЗА ВІКНОМ

Вже світає за вікном,
а я не сплю.
Слухаю весну ще несмілу,
а серце стука в перепно.
Душа розмріялась, злетіла
понад тополі у бруньках,
ген до зірниці у тремтінні...
Збудився дрізд в смереках тіні
і свище ранні молитви.
• Весна ось будиться ледви
і я, неспавши, розбудився
та «Отче наш» собі шепчу,
несу подяку Господеві
за ніч весняну, птахів співи
і врешті в ранній сон лечу.

28 березня 1985.

ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ

Між золотими берегами
пливе та піниться Дніпро;
гуде лісами та степами
його хвилююче нутро.
Над ним летять чайки веселі,
а сонце рідне, золоте
тут сіє плоди та оселі,
життя, мов райдугу плете.

Країна ця — це ж Україна,
це ж наша рідна, давня Русь.
Об її щити ломить спину
наїзник кожний чи інtrуз.

Над правим берегом високим —
палати княжі та хати:
столиця — Київ це нівроку,
його назвуть колись святым.
Сюди купці з країн далеких
предивні всячини несуть.
Між ними християни — греки
несуть тут світло й правди суть.

Наш Перун, кажуть, навіть Лада
і всі останні божества —
це тільки ідоли без влади,
без впливу на усі ества.
Ось Бог Живий, Створитель світу
й усього біля нас і нас,
котому ангели в трембіту
гудуть на славу й честь весь час.

З любови до людей, що блудять
у тьмі невіри та гріха,

Бог Сина власного дав людям.
З Ним біль усякий затиха.

А Син Вітця за нас з любови
роп'яти дався на хресті
й воскрес для нас. Оце основа
теж віри, браття у Христі!

До люду мовить, як апостол,
Великий Володимир — князь:
— Народе мій! Ти вже дорослий,
ти знатимеш зірвати зв'язь
з старою вірою — поганством
і відректись її навік;
приняти віру християнську,
що дав нам Богочоловік.

Княгиня наша Ольга-мати
дала нам приклад — куди йти.
Тому не будемо vagati,
а прямо йдемо до мети!

Народ підніс шапки високо:
— Князеві слава і поклін!
Далеко бачить його око,
і знає теж що чинить він.

— Хай прийде тут Христос-Спаситель
до краю і до наших душ!
Ми славу будем голосити —
кричить народ, один мов муж.

— Вперед хреститися водою
будемо, діти, у Дніпрі.
Нехай Христос нас всіх напоїть
глибінню віри — на зорі!
Бо сам Христос хрестивсь в Йордані
і тайну цю так посвятив,
що хрещення загоїть рани

та змие гріх наш: тайна див.
Дітьми ми станемося Бога,
братами Господа-Христа.
А це, дітьки мої, дорога —
дорога вічності свята.

Ось тут жреці свої вже й грецькі,
що в нас голосять довгий час,
лиш ждуть на акт цей; та не в нецьках,
а у Дніпрі похрестять нас.
Ми ідолів вже відреклися,
а головного у Дніпро!
Ось Бог живий вже нам з'явився,
спасіння нашого Ядро.

Загув народ і людське море
заколотив мов буревій.
і линви піднялися вгору
на стовбур Перуна страшний.
Ритмічний тяг — і захитався
камінний ідол та зваливсь...
Могутній регіт з небом злився,
бо тут старий світ заваливсь...

Заклекотів Дніпро знаменно
і Перуна приняв в глибинь.
Скрутились хвилі веретеном,
а нарід закричав: — Амінь!

Амінь! Кінець старій епосі,
що жах родила у людей!
Хай все забудеться, що досі
лиш болі рвало із грудей!

— Вступіть у воду, мої діти!
Так урочисто князь велить.
Нехай Господь вас всіх просвітить
Святым же Духом у цю мить!

І зароївся мілкий беріг
святим народом всіх киян,
і отворились раю двері
й ворота для нових мирян...

Священики хрестять навколо,
купаєсь сонце у воді...
Живого Бога Київ молить,
в Христа самого приодівсь.

10 вересня 1981.
(дещо змінений текст 17 серпня 1987.)

ЗА ОТЦЕМ МІТРАТОМ ДАНИЛОМ ДЗВОНИКОМ

Він кував ще стільки плянів,
заповняючи бльокнот,
і дивився у незнане,
як прочанин, без турбот.
Долю церкви і народу
він у квіття все вінчав,
за сльоти і за погоди
він у битві не вгавав.
За титулами не бився
і на покутъ інших пхав.
Ось тому він прославився,
що все інших величав.
До пониження аж скромний,
хоч знанням своїм блістів,
прямим шляхом безумовно
сам ішов та інших вів.
Де б не була мала група
земляків своїх — мирян,
він за ними туди тупав,
бо він добрий був чабан.
І піддерживав на дусі,
каганці їх роздував,
щоб в чужій цій завірюсі
ще діждалися заграв —
волі нашої святої,
щоб любили рідний край,
святу віру, що нам гоїть
і найбільший біль, відчай.
Повний бльокнот у кишені,
повне серце мрій, стремлінь,
та в коморах, мов шершенів,
смертоносних болів тінь.
Ангел смерти, з волі Бога,
приніс вістку, що вже час

вибиратися в дорогу,
каганець його погас.
Бог Господь у своїй ласці
його світлом наділив,
таким світлом, що не гасне,
того світа диво див.
І пішов отець Данило
перед Божу благодать
та поніс своє кадило,
нагороду перебратъ.

2 травня 1981.

ХРИСТОС РОДИВСЯ ! СЛАВІТЕ !

Христос родився в Україні
вже перед тисячу роками,
Бог у вертепі та на сіні,
що й приодітий пелюшками.

І ось прийшли владар, вельможі,
щоб поклонитися Дитятю,
і весь народ, хто тільки може,
йде звеличать Дитя і Матір,
що Матір Божу — нашу матір,
що нам покровом своїм світить:
Христос родився! Славіте!

Вже тисяч літ над нашим краєм
святовечірня зірка сяє
і не втихає віру гріти:
Христос родився! Славіте!

Вже тисяч літ зоря Христова
веде народ наш під покровом
Матері Божої шляхами
змагань невпинних з ворогами
до волі знову і до слави,
бо ми Христові вірні діти:
Христос родився! Славіте!

Що бачила вона — зоря та
за тисяч літ у нашій хаті?
Міць бачила в боях могутніх,
добу ясну та довгі сутні,
і розбрат бачила, поразку,
загибіль бачила і рани,
неволю круту і кайдани,

але теж ряд боїв за волю,
і віру бачила в побіду,
що нарід наш плекає літа:
Христос родився! Славіте!

Бачила теж незламну вірність
Дитятю Божому з вертепу
і Матері — цій рожі степу,
у зорі ласк усіх одіту:
Христос родився! Славіте!

І бачила, як міць палає
в змаганнях наших на всіх пляжах.
До волі чула теж зоря та
сурму, що кличе і трембіту:
Христос родився! Славіте!

27 листопада 1987.

ВЕЛИКОП'ЯТНИЧНІ ДУМКИ

Коли наш Спаситель
на хресті розп'ятий,
на юрбу поглянув,
юрбу без лиця —
божественні очі,
кров'ю ген залляті,
в молінні підніс до Вітця:
«Прости їм всім, Отче, —
сказав, — бо вони
не знають, що чинять»!
значить без вини...

А юрбі великий
політиків наших —
цим гніздам інтриг',
що скаже раз Бог наш
на всі їхні крики,
на всі їхні чини?
Що скаже на це Україна?
Чи теж несвідомі,
як ті на Голгофті?
Тому без вини?
А сіять незгоди
й сварні поміж нами —
це чин патріотів?
Це чин сатани!

Або ті там дома,
що гнуть свої ший
й соромляться слово
вже рідне сказать,
невже їм смачніші
всі чужі помий,
як матірних слів благодать?

Що скажуть на це все
брати із таборів?
Що скаже на це наш народ?
Пора схаменутись,
з'еднатись у горі
тоді Бог простить і народ.

27 березня 1981.

КРІЗЬ ВЕЛИКИЙ ПІСТ ДО ВОСКРЕСІННЯ

Нависли хмари олов'яні,
закрили небо, обрій, світ...
А божий люд у цім тумані
спасіння жде вже стільки літ.

Не слухає уже пророків,
ні книжників, ні мудреців;
кричить в зневірі: — Боже, доки
зислатимеш нам кари ці?

Ми вірили Твоєму Слову,
Ти ж Батьком і Творцем для всіх.
За віру цю ми все готсви
зносити муки, як за гріх.

Лиш хмари ці розвій над нами
та сонце правди покажи,
Твоїми нас зроби синами
й від кривд страшних нас бережи!

Пішли Спасителя народу,
щоб волю нам святу приніс,
поміг розбити нам колоди
й рабство покласти у покіс!

Здається всі плачі народу
ковтає пустка, час, крутінь.
Нема надії на погоду,
кривавий дощ для поколінь.

— «Усе мовчить», пророк говорить,
мовчать, здається, небеса,
народ волочиться в покорі,
зів'яла мужність і краса.

Лиш Ірод-ворог сатаніє,
і тюрми повняться й земля;
хоч світло деколи затліє,
в гарячці гине, як маля.

І обізвався Бог-Створитель
і Сина-Спаса нам піslav,
щоб людський рід від пут звільнити
гріха, рабства та всіх неслав.

Пекельні сили затряслися.
Це світло осліпило їх.
І шлях до волі простелився —
таки для всіх, таки для всіх!

Потуги земські та всі юди
рішили знищити Христа; —
але кого же це раз збудить, —
безсильна вража блекста.

І хоч Голгофта і терпіння,
і смерть спасенна на хресті, —
нове зродилось покоління,
що має волю на меті.

Коли Пилат сушив ще руки,
а Ірод з радості їх тер, —
Христос Воскрес, збудив онуків,
а ці не сплять уже тепер...

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Бодріться браття!
Повиливайте чужий квас!
Гряде вже воля в нашу хату...
Христос Воскрес також для нас!

25 лютого 1983.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Хоч знов прийшла доба мамони,
добра свавілля і вигод, —
Спаситель голову нам клонить
з хреста...
і клонить теж на наш народ.

І хоч прийшла доба безвір'я,
добра технічних перемог, —
та всім долинам і підгір'ям
і дощ, і сонце дає Бог...
І хоч добу «пост-християнську»
голосять псевдовчені вже, —
Христос за всіх помер, а вранці —
для всіх воскрес і береже —
своїх дітей від пекла-смерти
й безкровну жертву відновля
по всіх святинах, гідних жертві,
як довго крутиться земля...

У вірі скалопевній будьте,
брати мої! Христос Воскрес!
Лише молитись не забудьте
та ржу змивайте з ваших лез!

Христос Воскрес, як сонце сяє
над нашим людом вже віки,
твердіться в вірі й в нашім краю
засяють теж Його зірки!
Христос Воскрес в цей День Великий,
Христос во істину воскрес!
Збилися юди з пантелеїку,
несесь дзвоніння до небес!

29 березня 1981.

СВЯТО ЛИСТОПАДА

Ще одна осінь на чужині,
навколо спіє виноград.
Якось скорбніше в серці нині —
це ж історичний листопад.

Горять свічки, горять моління
на дорогих останках тлінних,
це ж свято Всіх Святих,
це ж свято листопада.
Єднається рідня,
єднається громада,
єднається народ —
живих всіх та мертвих.

Тому єднаємося з вами,
мої розсіяні брати
по всьому світі, за морями,
куди то вас вже не знайти,
і з вами в рідній Україні,
і з вами в тюрмах ще донині,
в важких ворожих ланцюгах,
і з вами вже на тому світі —
блаженні мученики — ви
за наше місце на плянеті
нам Богом дане.

Хоругви —
ось так посвячені, політі
вашою кров'ю в боротьбі,
несемо далі
до побіди та до волі.

1 листопада 1987.

МОІМ БРАТАМ В УКРАЇНІ

Я так соромлюся за вас,
аж серце рветься із відчаю,
коли чужий турист вертає
із України
та до мене:
— Є якась мова українська?
Хоч нужденна?
Я був у Харкові, Одесі,
ба в самім Києві я був,
а мови вашої нечув.
Там по-московському усюди.
Що це за нація така?
Хоч скоч у воду сторчака
від сорому за вас
письменники, артисти,
політики — народу глисти.
Де ви народ наш завели?
Який же приклад ви для нього?
Коли ж? Коли
не тільки в книгах,
нечитаних, бо неправдивих,
на сцені же життя самого
ви відізветься в рідній мові?
І гомонітиме усюди?
Ба навіть там воно хай буде,
де є теж з вами москалі.
Вони хай прикладом вам будуть!
Ви ж дома, браття, в рідній хаті,
у ріднім місті чи селі,
у рідній мові ви багаті,
вона ж бо скарб наш життєвий.
Буде чужий вас поважати
за вашу гідність...

Ось такий закон природи та народу:
хто відчувається рідних генів,
зде генерується і загине.

ЗІСТАНЬСЯ З НАМИ !

Зістанься, Боже, з нами,
бо сутеніє,
бо сутеніє у душі,
неврони збились в комиші,
злились у темінь панорами,
зістанься з нами!

Зістанься, Боже, з нами,
бо сутеніє,
бо серця стукіт затиха,
маячать спомини гріха,
в очах темніє,
у грудях біль і провість драми...
Зістанься з нами!

Зістанься, Боже, з нами,
бо сутеніє,
важенький шлях,
вже мліють ноги,
в руках теж сила завмира,
а біля вічності порога
тремтить, квилить душа убога
хворим дитям в обіймах мами...
Зістанься, Боже, з нами!

3 травня 1987.

СТАРИСТЬ

Кажуть, — старість — то не радість.
Цей життя етап останній
чинить різні дивогляди,
наче б це у його пляні.
Простирає на зіницях
темні плями і заслони,
скиби оре він на лицях
і в ушах гуде та дзвонить,
вибирає льон-волосся,
макогоном череп світить,
важким диханням голосить,
щоб ходу вже сповільнити.

Квилить чайкою у грудях,
кінцівки мне, набрякає,
сім разів за ночі будить
і нічник не помагає.
Нагинає стовб хребетний,
кривить, нівечить суглоби,
родить болі іскрометні
та вишкує хвороби.
Гіпоксемія мозкова —
при асфікції невронів...
Всі органи прагнуть крові,
та склероза — перепона.
Часом блисне в старім мозку
щось неначе «амур пропр»
і він сердиться не трошки,
бо вінчується ще хлоп.
Часто це мала продрома,
перший сутінок неначе,
що «не всі у нього дома»,
хоч сумне воно й боляче.

Старість, — то не радість, кажуть;
та це стадія остання

життя нашого і стажу,
боротьби за існування.
Старість треба нам прийняти,
як реальність необхідну
та у вірі крокувати
до Вітця на зустріч гідну.

16 січня 1988.

ЦЕРКВА ХРИСТОВА

Покраяли церкву Твою, Христе,
на всякий лад,
а то самі теїсти:
що теолог — то перепноб.
А Ти ж хотів, щоб всі були одно.
За всіх пройшов Ти шлях тернистий
під наших всіх гріхів хрестом,
за всіх приніс Ти себе в жертву
та на хресті помер й воскрес,
а нам лишив Ти свою церкву
та в ній себе — дорогу до небес.

Затемнюють оцю дорогу
і засипають градом пустих слів,
вишукують, мовляв, нові основи,
та забувають те, що Ти велів.
А Ти сказав так ясно й недвозначно,
прямо наказ Петрові Ти давав.
Самому пеклу стало лячно,
коли Твій голос пролунав.
І слів Твоїх ніхто не перечеркне:
— А ти Петро еси — скала.
На ній збудую мою церкву;
її не знищать пекла зла.—

Цю церкву крають, ростуть тини
і «вчителів» ціліська тьма:
але Тебе там в святій тайні
не може бути і нема.
Хто не з Петром,
Петром правдивим —
безпереривність розірвав,
ланцюг апостолів дав мимо
й до блуду впав.

О, Христе, зглянься, не лишай нас
самих розбитими під плотом
і скороти цей пробний час!
Ти ж гріх наш змив Твоїм кривавим потом.
Помилуй нас!

7 січня 1988.

ВЕСНА В ЖЕНЕВІ

Зацвіли сади вже рожево і біло
і парки в Женеві.

А вітер розносить пахуче кадило
й акорди вишневі.

Приносить теж мрії далекі та давні
і спогади юні.

А серце тріпочесь, як рибонька в плавні.
Весна на трибуні:
співає і свищє, танцює, голосить,
до сонця сміється,
розвиває бинди, розплітає коси
і радістю ллеться.

Женева все свіжа, рясна та вродлива
пишається весною.

А в мене старого, хоч сивіє грива,
та серце любується з нею.

10 травня 1984.

В Е С Н А

Ось прилетіла знов весна
з країв незнаних і далеких —
моя знахарка чарівна —
на крилах ластівок, лелеків —
і зілля-чару наварила,
і мою душу напоїла
цим еліксиром запашним,
і відчинила їй вікно
в весняні далі,
аж затряслосья перепно
від сповнених легень кадилом
бузку, ясмину і конвалій...
Покропила —
росою рани й приложила
з живиці масти на б'ючки,
на серце, що нараз збудилось
й усі забуло болячки...

12 травня 1982.

ВЕНЕЦІЯ

Венеція «беллісіма»,
розкішна, весела.
Із хвиль вийшла сама Венус,
косу розпустила
і на сонце задивилась...

Закипіла в венах
кров у Дожі
аж кирея золотом затлілась.
І він кидає обручку
на хвилі перлисти,
щоб засватать, одружитись...
Та Венус в намисті
заховалася у хвилі.
Вона хоче жити
з буйним вітром, вільним вітром,
лиш йому коритись.

І так дожам злотокрилим
вона не скорилася.
Бонапартові всміхнулась,
віддала данину
і знов в море поринула
пурпурово-синє.

Але дожі залишили
скарби для потомків —
для поетів, драматургів,
палати й могили
та собори неосяжні,
як до неба крила...

Оглядаєм, подивляєм
образи та фрески,
усю велич поминулу
й модерного внески

та сідаєм у гондолю
й під балькони з квіттям,
може Венус десь з'явиться
з-перед тисячліття
і русалкою всміхнеться
у своїх принадах.

Треба буде заспівати
якусь серенаду.
А у мене ні бандури,
ані мандоліни...
Нехай пісня моя лине
ген із України.

Венеція, 29 червня 1984.

В ТІКАЧАМ

Ви — сироти,
ви — бідняки,
ви — втікачі на всій плянеті,
які б не гналися бики —
червоні, чорні, чи ці треті,
за вами, —
знайте, що цей світ,
так званий вільний, пишний, модний,
для вас чужий до скону літ...

— Чому ж ви дома не остали,
де ваші рідні комиші? —
питатимутъ...
Для них печалі
на вашім тілі та душі,
це лиш байки якісь, ген здаля.

— Вас мучать в тюрмах?
Не повірять.
— Хтось вам вітчизну придусяв?
Вас б'ють за волю, мову, віру?
Ви мрете з голоду, як пси? —
Лінівство або інші плями...
Та ми не будем вас судитъ,
не хтіли битись з ворогами,
будете нам тепер служить.
Ми кинем вам кришок ось жменю
і вашим голим дітвакам...
Ми ж християни; в нас кишені —
преповні; ми поможем вам
й... собі, бо слуг ми потребуєм.
Тепер наш вітер дує...

О, втікачі на всій плянеті!
Так часто думаю собі:

При ріднім згинути наметі,
хоч у нерівній боротьбі,
миліш, як руку простягати,
чужинцем бути увесь вік
і рідну матір забувати,
душевних плодячи калік.

6 жовтня 1980.

Л И В А Н

Цвіла собі над морем синім
одна країна — це Ливан:
Від фенікійців аж донині
мінявся тут чабан і пан.
А коли всі етнічні групи,
здавалось, злились у народ,
взяли сусіди їх під люпу
й знайшли в них самий антипод.
Нагнали страху музульманам,
що християни — вороги,
що їхні дивовижні пляни —
це взяти міць по береги
і на мечетах не півмісяць,
але там двигнуть їхній хрест,
щоб звідси голос дзвона нісся
по всій країні — сили жест.

І закипіло у Ливані,
суніти, друзи зняли крик,
а у шійтів у турбані
носити бомби настав звик.
Одного дня тут загніздились
ще палестинці — втікачі
й проти єреям усі сили
вони напнули на мечі.
Заколотилися ливанці
у турагані канонад
і затряслися в лихоманці
воєнна фурія, безлад.

Піднеслися нові нерони:
— Смерть християнам, геть з хрестом!
І день-у-день ревуть канони,
невинні жертви покотом...
А палестинці утвердились,
диктують в краю, хоч чужім;

дістали зброю, міць і силу
та сіють блискавки і грім.
Ізраїльчувся в небезпеці
і кинув війська у Ливан:
І задзвеніли тверді криці,
і закипів страшний казан.
Ливанці гинуть в чужій битві,
міста їх — у горбах руїн,
живі, у вірі та молитві,
підносять очі в небосклін.

Коли піддалися палестинці,
нова «антанта», Ізраїль
подали руку та рушниці
ливанській владі й хліб та сіль —
відбудувати власну хату
із попелища та руїн,
щоб усміхнулись брат до брата,
бо кожен же ливанець він.
Та тут знайшлися вожді всілякі
і самозваний теж прем'єр —
від пня відрізана гілляка,
і каламутять дотепер.

І ллеться далі кров ливанців,
і брат на брата із ножем,
а за плечима самозванців
сусід плянує ряд тюрем.

* * *

Дивімся добре, любі браття!
В цім дзеркалі будемо ми,
до волі як займесь багаття
Й озветься голос нам сурми!

Листопад 1983.

ДРУГОВІ СТЕПАНОВІ ВАЙДІ
(ін меморіям)

Усе життя твоє, Степане, —
це безпощадний, довгий бій —
за душу й тіло у кайданах,
за нарід безталанний твій...

Ти світ побачив у Карпатах,
де нужду вирощав гонвед,
забравши все і душу взяти
хотів, вмотавши у свій плед.

Не вспів, хоч тисяч літ минуло...
А як прийшов слов'янський брат,
то москофільством тут подуло,
хоч стогін нісся з-поза ґрат...

Нерідна школа, навіть в церкві
кадили чужо вороги,
і падали невинні жертви,
аж наповнились береги...
Ти видержав, дав приклад друзям,
в пласті карпатським виростав,
в навчанні, в нестерпучій тузі,
воєнних ти діждав заграв.
Засяло сонце у Карпатах,
Волошин-батько за рулем,
а ти при нім, на вірних чатах,
твердим держави ковалем.
Коли гонведи скаженіли
й у крові згинув ембріон, —
ти іншим шляхом свої сили
хотів вложити в наш бастіон.
І старшиною в чужих ротах
ти вів бої за нарід свій, —

аж заступив всі повороти
струйний, кровожерний змій...

Тюрма, страждання і тортури,
на обрії рєгоче смерть,
та дух твій проломив всі мури,
лиш тіло знищили ущерть.

Господь поміг ще заложити
гніздо родинне, дав дітей
та у онуках далі жити,
хоч дих останній взяв з грудей, —
щоб ти без страху, без кайданів
щасливо й вільно тут вітав,
де створиться великогранна —
вітчизна вільна, повна прав.

19 квітня 1981.

СКИГЛІННЯ СТАРОГО СКИТАЛЬЦЯ

Схилилося сонце на захід,
зі сходу туман наляга,
десь з криком летять чорні птахи
і довжиться шлях до села.
Колодами сунуться ноги
під стогін хриплivих дишиць,
уста смокчуть краплі вологи
та поту холодного з лиць.
Під грудною кістю квиління
і стогін у клітці сови,
а скроні товчуться камінням
об круті життя береги.

Старий, довголітній скиталець
волочиться шляхом чужим,
життя його — чорний закалець
У хлібі чужім і м'якім.
У дітях плекав він надію,
їм гени свої передав,
та вітер чужий кукіль сіяв,
а батько лиш болі збирав.

Схилилося сонце на захід,
червоні мечі до очей,
до серця розжарені цвяхи,
в душі сумній дивні кличі:
Для кого орав чужу землю?
Кропив своїм потом рясним?
Тепер у очах його темно,
на мозок ляга густий дим...

Хоч дочки його знають мову,
душа їхня хилиться там,
де їх чоловіків основа...
Для нього остався лиш шрам.

Іх дітям ідеї дідуся —
далекі, як місяць — зоря...
Тому це старий так нагнувся,
на серці — вечірня пора...

Ще нижче схилилося сонце
і гне йому стовбур хребта,
статуєю він, наче з бронзи
застиг у думках і літах...

Та промінь вечірній стрілою
прорізав холодний туман...
Старий ухопився з журбою
в останнім змаганні за стан.

Заблимиали іскри надії,
вогонь у душі запалав:
Та ж в серце він сина засіяв
теж рідне насіння заграв —
лю보ви до рідного краю...
Насіння плоди вже дало —
сторицею — ниви безкраї —
душі неосяжне крило.

Шерне, 22 березня 1981.

Д О Л Я

(Частина друга*)

Ось так родина відновилась:
з малими дітками вдівець
і дівчина, що так рішилась
ускочить в цей чужий горнець.

Вродлива жінка дуже швидко
пірнула у саму крутінь
родинних тіней, іхніх звитків
та їх подружню далечінь.
Довги, неплачені податки,
жахлива вихова дітей —
оце нерадісні початки,
що тиснуть сліози із очей.

Стиснула зуби молодиця,
в зіницях запаливсь вогонь.
Не полохлива вона птиця,
та серце стука аж до скронь.

Човен пливе життя рікою,
нема для неї воротня.
До бою кинулась з бідою,
до бою на ціле життя...
Видатків зшиток, заробітку,
і числа, підсумки щодня,
і гостювання дала в клітку,
хоч любить теж гостей вона.
Дітей порядку научає:
є час на їжу, на спання.
Дівчатко в школу посилає
і чепурить хлопча паням.

---

*) Перша частина друкована у збірці »Відлуння душі моєї«,
стор. 110.

Роки біжать... Вже й хлопчик в школі,
дівча — півпанночки на зрист.
Накази мами все поволі
вона сповняє та крізь злість.
Свариться мама, плаче доня,
питання мачухи росте.
У гніві батько тре долоні
аж ділиться чуття святе:
Тут жінка люба — друга мати,
а тут дочка — його дитя...
Кому тут рацію признати?
Він знов пірнув в гірке життя.

Дочка відчула хвилювання
у серці батька; у свій бік
мотузку тягне без вагання,
а жінка теж, це ж чоловік.
Дочка притулиться до тата,
у слізах личко молоде:
— Для мене тут чужа вже хата,
я ласки не знайду ніде.

— Роби щось з донею твоєю!
кричить дружина, бо це змій.
Копає яму під сім'єю,
зове родинний буревій.
Муж тихомирить, просить, радить,
або кричить, реве, як тур, —
та це підсичує лиш звади
й кладе між маму й доню мур.

— — — — —

Все кульмінус, пресь вульканом,
коли прийшло на світ дитя:
і радість родичів, і рана
з того родинного тертя.
Лишила б жінка оцю клітку,
оце осине мов гніздо,

та шкода їй синка-сирітки,
аж серце б'ється долотом.
Оцей хлопчина синьоокий,
що мами іншої не зна,
з нею робив він перші кроки,
його кормила все вона.
Він тулиться й тепер до неї,
як смуток на його душі
у чорній крутиться киреї,
немов туман на комиші.

І ради хлопчика й дитинки —
маленького також синка,
втирас жінка всі сльозинки
й незгоди дусить черв'яка.
Всміхнесь до пасербиці-доні,
то міле кине їй слівце, —
і вже горить на небосклоні
родинне сонце та лице.

І Сам Господь щастить родині,
бо де є спокій і любов,
там Божа ласка повнить скрині
добром і щастю дає хов.

22 жовтня 1982.

НА НАШ СВЯТ-ВЕЧІР

Вечоріє, паде сніг
і зірок не видно.
Цілоденний гамір втих,
а в душі так бідно.
Свічка блимає мені,
це ж наш Святий Вечір;
Богоматір на стіні
з Ісусом на плечах
на ялинку позира:
— А де ж «Бог Предвічний»?
Заспівати це ж пора,
бо це шосте січня —
ніби каже... Мене сум
огорнув рукою,
голова важка від дум,
серце в неспокою.
А навколо чужина,
чуже всюди слово;
та щаслива є вона,
вільна, без оковів.

6 січня 1986.

«НОСТРАДАМУС»

«Погибнеш, згинеш, Україно,
не стане знаку на землі...»
Т. Шевченко.

Коли читаю «Нострадамус»,
того страшного віщуна, —
мого народу бачу драму,
чи пак трагедію до дна:
Ось він помалим звироднінням
під душом ворога весь день,
що б'є на мозок гірш каміння
і обдирає рідний пень.

Отрута у чужій поживі
приносить смерть його клітин,
ворожі тези та фалшиві
шле замість зерна у наш млин.
І наші люди споживають
отруйний хліб з цеї муки
і несвідомо величають
катів предовгі вже роки...

Коли левкемія огорне
уже наш цілий організм,
каяття буде тоді марне
і не поможе жадний «...ізм».
Не буде ліку для народу,
загине нація свята
і всі змагання за свободу,
що прадіди вели літа, —
зотлють у чужій отруті,
чужій левкемії на все;
ворожі коні сильні, куті
крізь край наш вітер понесе.

Ані євшану, ні калини, —
дикої тундри сірий мох
засипить цілу Україну
й заплаче рідний скоморох...

Є лік на віруса такого,
лиш треба взяти його вчас:
СВІДОМІСТЬ ЯКОСТІ та ВСЬОГО,
ЩО В НАЦІЮ ПІДНОСИТЬ НАС.

4 жовтня 1981.

ОЗВАЛИСЯ ДРУЗІ

Озвалися друзі із Нового світу,
із-за океану прислали привіт.
Аж серце заграло на повну трембіту,
як грало за давніх ще літ...

Недобитків наших розсіяла доля
по цілій плянеті в загравах війни.
Чужим несем піт свій і руки в мозолях,
та ми України все вірні сини.

Її материнську любов ми несемо
у наших всіх генах і ядрах клітин
і хоч на чужині, здається, пірремо,
несуть її далі і дочки і син.

Вони понесуть наше кredo священне —
любов цю гарячу, як несе весь рід,
у бурях, змаганнях, боях всіх огнених
до волі, до слави, до певних побід.

Шерне, 24 січня 1983.

ДЕНЬ МОГО НАРОДЖЕННЯ

Сімдесятдев'ять літ насіло
таки важеньким тягарем,
що на мое бадьоре тіло,
наче колючих діядем —
ціліська сіть, і ось несміло
скімлять всілякі болячки,
немов їм дійсно захотілось,
приготувати мені тачки.
Але Господь дає ще сили,
держуся рівно, ходжу теж,
думки мої на дужих крилах,
не мають стриму ані меж.

7. листопада 1987.

I ХРЕСТ ІМ ЗАВАДЖАЄ

При широкій автостраді
хрест святий піднявсь високо,
щоб людині пригадати,
що над нею Боже око,
Божа ласка та опіка
і любов безмежна Батька,
що кохає нас від віку
та життя нам дав в додатку.

Сатана хреста боїться,
бо хрест — світло, суть, основа,
на хресті свята криниця
невгласимої любови.

Тому хрест цей заваджує
всім, що сіють зло, ненависть...
Вони підписи збирають
(сатани наказ лукавий),
щоб усунутъ з автостради
хрест святий...
Разить їм очі
символ віри і спасіння,
бо він совість їм тріпоче,
будить добре ще насіння...

«Хто, як Бог» сказав вже ватаг
добріх янголів і скинув
сатану та його чати —
в першу всесвіта годину —
в гирло пекла навік-віки...
Від тоді він шкірить зуби
і моралі всіх каліків
він збирає й добро все губить.

Тому Бог помер з любови
на хресті й воскрес у славі,
щоб назавжди, аби знову
воскресить добро яскраве.
Хрест остане символ правди,
символ віри і любови
так колись, тепер і завжди,
бо життя він є основа.

27 грудня 1981.

ЛЕОНІДОВІ МОСЕНДЗОВІ
(на 33-тій рік після його смерти)

Посадив я квіти на твоїй могилі —
твоє на чужині останнє житло,
над ним чужі туї і верби похили,
і тише швейцарське село.

Посадив я квіти, бо ти живеш далі,
з новим поколінням співаеш пісні —
про долю народу, про бої невдалі,
про будні по тюрямах страшні...

Посадив я квіти, хай голови клонять,
а я шлю моління до неба воріт,
перед твоїм гробом на чужому лоні,
за тебе та всіх нас — сиріт...

Посадив я квіти за твою дружину,
за доню — Марійку — твій промінь життя,
за всіх твоїх друзів і за Україну,
ми ж діти її і злиття.

Спи, друже, спокійно! Твій клич, твоє слово
у юних серцях поколінь не міне.

Багато поллеться в Дніпрі сліз і крові,
аж ворога ми проженем.

Ти довго боровся: всі твої ідеї —
правдиві, без фалшу, тепер не засплять.
Батьківщині нашій, ти ж боровсь за неї,
Господь подастъ волю,
подастъ благодать!

Спи, друже, спокійно! Я вірю, я знаю,
Хто Бога благає із серця глибин,
цей поміч дістане для рідного краю,
за нас бо помер теж —
Христос Божий Син!

1 серпня 1981.

НАШ СВЯТ-ВЕЧІР

Мороз і сніг
і перша зірка —
Це ж нині наш Свят-Вечір.
В куті ще в нас горить ялинка
і борщ кипить на печі.
Та тільки борщ,
нема куті,
бо свята вже за нами.
І календар старий в куті,
новий з'явивсь у рамах.
Лиш спомин давній нам остав
з Свят-Вечора у хаті.
Цю іскру милу із заграв
не встиг нам час забрати.

6 січня 1985.

ДОРОГОМУ БРАТОВІ ТЕОДОРОВІ (ін меморіям)

Неначе куля вогняна
пробив інфаркт вінцеву б'ючку.
Стряслося серце аж до дна,
зробило ще останню ключку —
і зупинилося, затихло...
Життєвий камінь в воду впав,
останні хвилі, по цім вихрі,
здрігнули кожний нерв, сустав
й затихли теж...
Зідхнувши тяжко —
брат помер...
Звільнилася душа, як пташка,
з болючих, змучених печер.

О, скільки мук оці печери
здолали та пережили,
бо неодні тюремні двері
точили кров з його жили.

Хоч вороги всі душу гризли,
калічили серцеву ткань,
вбиваючи чуття і змисли,
живцем жбурляли їх на грань, —
здолав і вирвався на волю.
Згоїлись рани, але шрам
рубцем світив, як його доля,
що зуби шкірила теж там...

— — — — —

Крізь синю далеч океану
летить в розпуці голос мій,
із кров'ю серця моого рани:
— Прощай, мій Брате Дорогий!
Прощай — ти страднику мовчазний!

Борцю незнаний за народ,
за Україну, — за вітчизну
під час усіх пожеж, негод!
Прощай! Спокійно спи, мій Брате!
Бо народ наш росте в борні.
Ані тюрем ворожих ґрати
вже не поможуть сатані.
Дозріла нація в змаганні.
Вонуки наші та сини —
здобудуть волю вже зарані
й Тобі навіють кращі сни.

25 червня 1982.

СВЯТО ЧУЖОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

Вони величають свою батьківщину —
вітчизну для мене чужу,
а серце мое квилить, як дитина,
та сліз я їм не покажу.

Лечу я душою в мою Україну,
у рідне село, в малий сад,
де повняться вишні тепер і малини,
де всьому Господь дає лад.

Де моляться в голос потоки й бистрини,
а люди в оковах мовчать,
де в'ються зідхання туманом в долині
та ждуть із небес благодать.

Де люди йдуть мовчки в колгоспи, заводи,
вертаються мовчки до хат, —
та в душах гуртують степів хороводи
й таємне гудіння Карпат.

Немов на екрані виходять герой:
ось лицарі княжі сулиці несуть,
ось дзвонянять козацькі шаблі у двобою,
до витязства-слави женесь Усусус,
між пеклом та адом, в страшній хуртовині,
бійці легендарні — УПА
боронять розбиту свою Україну,
де слози, і кров, і журба...

Екран хоч зникає і сіра робота
погружує лави в ярмо,
та вогник надії звучить свою ноту
й ховается в душах на дно.

Цей вогник не згасне, спалає в заграву
й до волі засвітить їм шлях
і згине відвічний наш ворог лукавий
і дзвони задзвонять в церквах і серцях.

26 червня 1983.

НЕВЖЕ «UNE SALE RACE»?

Часами сум такий на душу
налягне, хоч сідай та плач...
Чи тугу цю важку я мушу
шукать у вислідках невдач?
Роздумую, як при молитві:
чи може рими не знайшов
Чи пацієнт в останній битві
на суд Всевишнього пішов?
Чи може засмутив дружину,
що вірші шкрабаю вночі —
і майже всі про Україну,
сам на чужині сидячи?

Причин багато на дорозі,
та з них найбільша є одна:
мої батьківщині небозі
кати спивають кров до дна!
У кожній вістці — плач і стогін,
у кожній справі — тюрми, суд;
у тaborах брати убогі —
десятки літ своїх ведуть.

Свобідний світ у це не вірить.
У цьому — мов дідичний гріх,
що вся історія так сіра —
народу, що паде вже з ніг:
— Якась негідна уся раса,
це мусить бути une sale race,*)
чужинці кажуть, — така маса,
а п'є спокійно чужий квас.

І жаль, і сором... Що сказати?
Чим це оправдати? Ну, чим?
Чи географію тут взяти,

---

*) брудна (погана) раса.

чи інший історичний чин?
Чи все звалити на сусідів,
таки драпіжніших від нас,
що зжерти хочуть нас без сліду,
і для котрих працює час?
Що вміли в історичну хвилю
зродити королів, царів, —
а нашу націю безсилу
загнати у знидіння рів?
Чи подивитись правді в вічі
та «ностра кульпа» проквилить:
ген від князів, гетьманів, Січи —
оце все тісто замісить
й спекти калач; це дастъ отруту,
отруту хаосу, сварні
та державницьку баламуту
в міжбратьній деколи борні...

О, скільки жертв, о, скільки крові!
А вислідки? Все наймити
у власній хаті. Нема мови,
ми ще не виросли, брати!
Ми бавимся на отаманів,
на дипломатів, на вождів
і сваримося, як цигани,
титулів більше хто надів.

Як загриміли тучі волі
та сурми кликали у бій,
та кожний зирк в свою бусолю,
один: — вперед!, а другий: — стій!

В боях творилися держави,
чи відновлялися, росли,
а наші гинули в загравах,
бо ворог кров нам пив з жили...

— — — — —
В безсонні жах трясе душою:

чи здібні будемо вже раз
зіллятись силою всією,
створити культ свій, свій Парнас,
розділити всі ворожі лави
на весні нашої держави
в пригідний час,
спасенний час?!

1 листопада 1981.

СЛАВЕНЬ ДО ЮВІЛЕЮ 1000-РІЧЧЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ

Цілі століття ми змагались
за наше місце на землі
та всякі сили величали,
блукаючи в густій імлі.

Аж молитви княгині Ольги
і Богоматір пресвята
в наш український край розлогий
самого вимогли Христа.

Ось тисяч літ вже Україна,
з хрестом у болісних грудях,
все величає Бога-Сина
у святій Трійці в небесах.

І величатиме вовіки,
бо Бог прийшов до нас навсе.
Бог нам простить всі недоліки
і волю знову принесе.

І нарід наш піде століття,
в державі власній, в далечінъ,
бо сам Христос — Спаситель світу —
є наша сила й величинъ.

Швайцарія, 5 жовтня 1983.

УКРАЇНЕЦЬ

Тоді коли дудніли громи,
шаліла буря, падав град,
земля звивалась у судомі,
із хмар валився водопад,
вовки всі вили та гієни,
туманом весь курився степ,
з'явилася на стелу людина —
оце вродився українець —
могутній рід, здоровий щеп.

Вітри роздерли хмар верети,
засяло сонце на загін —
під серцем нашої плянети —
і українець вздав поклін
й подякування Господеві
за Україну — рідний край —
степи, ліси, сади вишневі,
за море, гори, кожен плай.

Він ріс у праці та змаганні,
Змужнів у силі, красоті, —
тому сусіди вже зарані
зловмисність мали на меті.

Бо заздрість родить все ненависть
і підступ, злочин, злість і гнів,
тому сусіди всі лукаві
до його дерлися ланів.
І так почалась ворожнечा,
і так почалися бої,
і падали на його плечі
ворожі стріли, як рої.

Минали так цілі століття
у славі витязтва, побід,

то знов поразки лихоліття,
кайдан і смутку довгих літ.
І світ чужий, і світ байдужий
звик бачить його у ярмі
і наймитом потрібним, дужим
на рідній соняшній землі.

Як він бунтується і grimne
чужого зайду п'ястуком,
під звуки пісні або гимну,
для всіх він є бунтівником,
із зчепу зір сепаратистом
ба, шовіністом навіть знатъ,
бо самостійно хоче плисти
і своє власне хоче взять.

Він для нікого не вигідний,
ні для сусідів — ворогів,
що його братом кличуть рідним,
та вістрям блискають ножів,
що гріб копають вже віками,
усе присвоюють, крадуть,
ведмежі лапи — чорні плями
на його тіло все кладуть.

Та вільний світ того не бачить,
не хоче бачити, мовчить.
Якесь страшніс табу неначе,
над цею жертвою лежить.
Дехто жахнеться, заговорить
про тюрми, голод, геноцид
її затихне знову, щоб потвора
утихомирилась на мить.

Та українець не кориться,
бо він не наймит ані раб.
Бажання волі в нього — криця,
її не зломить жаден драб.

Того змагання за свободу
немов бойтесь цілий світ,
бо це приносить невигоду,
роптаює напружені дріт.

Тому вже назва — українець —
важка і словом і пером,
чи він в кайданах, тюрмах гине,
чи блісне в спорті, чи умом.
У вільнім світі іде мова,
що це «совітський» дисидент,
або «російський» науковець
приніс науці свій патент.
Як дома десь звалився свининець,
чи когось десь нацист побив,
усьому винен українець,
бо він тоді на світі жив.

30 жовтня 1985.

ПОДОРОЖ НА ІСХІЮ АВТОБУСОМ

Під абажуром лазуровим
в білім береті Сен Бернар,
а на узбіччях вже корови
та наш поспішний автокар.
«Белля Італія» в долині,
ось на півднє мчить наш шлях
в тужливі далі ясно-сині
і свіжі зелень на полях.

Аоста, Івреа, Торіно,
і гори велетні, тунель,
за ними пшениці та сіно,
то виногради й птахів трель.

А за годину на півднє
вже половіють пшениці,
а далі відгадати трудно —
здась рижкові корінці.
А онде маки червоніють,
немов я бачу рідний край,
в душі колишку тихо мрію
і гладжу піснею відчай:
О, Боже, вільну Україну
дай ще побачити мені!
Не дай народові загинуть,
дай витязство в важкій борні!

І знов пливуть цілі години,
колише любо автокар,
і знов міняється країна —
калейдоскоп мов, дивний чар.

А від Бульоні Апеніни
і темні бори та ліси,
скальні, могутні білі стіни...
У дивній казці ти еси.

Провалля дикі та глибокі,
тунелі довгі та мости,
аж жах поглянуть туди оком,
на горах замки та хрести ...

В Ареццо ніч ми переспали,
вранці на Рим веде нас путь.
Мчить автострада в сині далі,
туди дороги всі ведуть.

Ось обійшли ми Вічне місто
крізь периферії густі,
що окружили геть намистом
усі місця для нас святі.

І знов дорога йде на південь.
Наш напрям — місто Наполі,
знов виногради, пальми дивні
і синя далеч у імлі.

Неаполь врешті, його пристань,
риб'ячий запах, метушня,
машини, люди, крики, свисти...
А це, як кажуть, так щодня.

А потім взяв могутній лебідь
на крила всіх таких, як ми
і морські води він теребить
сталевими грудьми...

Вода і сонце, наче mrія,
котру давно я в серці грів
і пляни молотив та сіяв:
мета — це Ісхія — острів.

Колись кипіли тут вулькани,
тепер спокійний це горбок
посеред моря — по закону
природи Божої це крок.

Скінчилась путь, відпочиваєм;
готель курортний — «Гермітаж».
На сонці гріємось, купаєм
старечі кости серед пляж.

І славимо Творця всесвіту
за всі ці чуда, за життя,
а думка торкається зеніту
вже мимо нашого буття.

Острів Ісхія, 14 червня 1986.

З НАШОГО БАЛЬКОНУ

Вже знову цвітуть над Леманом сади.
Для нас вже шіснадцятий раз,
вже знову співають, п'яніють дрозди
і сонце теж світить для нас.

І знову танцюють на хвилях живих
ген парусів білі ряди
в регаті-змаганні, хоч вітер затих,
на всі вони кружать лади.

І ми після праці, з балькону-гнізда
купаємо зір наш і душу,
а легіт весняний, пташок череда
тужливо нам мрії колишуть.

24 квітня 1985.

ВШ. ПАНСТВУ ЖИЛАМ
НА ВІНЧАННЯ ІХНЬОЇ ДОНІ

Із старенької Европи,
із Швайцарії — Льозанни —
із Монтреу — калейдоскопу
шлем Вам наші побажання.
Вони ширі, хоч спонтанні,
що на серці — на язиці:
хай весілля із Романні —
зробить красну молодицю!
Хай Бог ласкою святою
нагородить це вінчання,
зішле щедрою руксю —
благ і вірного кохання
на весь шлях подружній довгий,
рясний цвітами-дітками,
буде він багатомовний,
але й буде мова мами.
Оце все ми Вам бажаєм
І танцюєм разом з Вами
і шампаном запиваєм
таки повними склянками!

НА МОСЕНДЗОВІЙ МОГИЛІ

Свічки запалив я на твоїй могилі —
воскову й з моєї душі;
і моління тихі барвінком розцвілим
полились у вітрі чужім.

І блимає свічка полум'ям тримтячим,
як віри у волю цей струм,
і капають сльози воскові, гарячі
на шлях і сліди твоїх дум...

А ми, друже, йдемо твоїми слідами
в змаганні за ту саму піль,
бо ще Україна залита сльозами,
бо ще вироста там ворожий кукіль.

Бо ще у неволі, бо ще у кайданах
вмирають найкращі сини,
бо ще Україна у крові та ранах,
бо ще на всім тілі ворожі терни.

Несемо твій стяг і твій приклад яскравий
в бою за найвищу мету —
свою суверенну, соборну державу
та віру батьківську святу.

1 листопада 1986.

П О М П Е І

(Місто засипане вульканом Везувієм 24. VIII. 79 п. Хр.)

Дрімають Помпеї під сонцем ярким,
під небом без хмарки одної.
Помпейці ліниво м'ясивом смачним
кінчать свій обід та напої.
У атріях пишних їх донни жирні
відсвіжують повні принади,
мужі їх безстрашні, як тури міцні,
шукають у Бакха поради.

Нараз дивна хмора на обрій лягla.
Везувій чадить із вершини.
Густий, чорний стовп і вогненна мітла
закрили ось небо все сине.

Збудились помпейці з похмілля і снів,
та град вогняного каміння
у полум'я пил і повітря загрів,
довкілля далось до кипіння.

До моря й воріт ще пустилась товпа,
та дихати жаром не дастесь,
а порох густий рівняв стовп до стовпа
і смерть приносив в страшних страстях.
Так в муках дусились помпейці усі,
топились в пилу, морі, ляви.
Везувій пекельний на місто насів,
гнів неба на землю причалив.

Три дні та три ночі Везувій grimів
і дихав і кашляв вогнями,
все кидав пилюгу з плянети нутрів:
ось місто ціле — чорна пляма.
І море ревіло, сварилось немов
з вульканом вогнистим, скаженим,

і кинуло хвилі, до бою мов зов,
та двигало довгі рамена.

Вогненна пилиуга росла та росла,
покрила доми всі й колони,
а лява злилась до одного русла
й не мала ніде перепони.
Топилося, горіло усе на шляху,
аж море кипіло, шкварчало.
Загинуло все в цю годину лиху,
а з міста ні сліду не стало.

Ось так Створитель людині вказав
на силу могутню природи,
не тільки землі, а всесвіту заграв,
котрими лиши Він руководить.

— — — — —

Минули століття. Помпей цілі
у лявлі густій, скаменілій...
Та аніма людська, як зерно в землі,
бо іскра це Божої сили.
В сусістві Помпей нові наростили,
узбіччя — рясні виногради.
Людина хоробра та гідна хвали
Вулькан її грозить і надить.

Ось так вже століття триває цей бій:
усе, що людина збудує,
вулькан, розбудившись, скажений мов змій,
засипить усе і зруйнує.

Тепер вулькан знову дрімає чи спить.
Людина відважно змагається:
Помпей старі витяга із укритъ
і чуда у них подивляє.
Усе, що ці предки вже знали колись
остало святым документом.

Здається, немов би тут час забаривсь,
століття зустрілись з моментом.
Доми, фори, площі віджили немов.
Збудились і атрія пишні,
статуй і фрески стряслися оков,
і звики життя їх колишні.

Лиш люди не встали з позицій же тих,
в котрих їхня смерть їх зустріла
і стукіт їх серця на віки затих,
і слава людська заніміла.

Господь їх закликав у хвилю страшну,
як свідків кипіння плянети,
і силу людську Він до нулі згорнув,
лиш духові дав вільні лети.

Ісхія 21 червня 1985.

I C X I Y

Здалека острів -- «парадізо»
і зелень під сонцем ярким.
Причалиш, перейдеш місток на завісах,
пірнеш у юрбу й автомобілів дим
і чар цього раю зникає...

Туристів тут повно, як багатих бджіл,
готелів курортних без краю,
і «бізнес» великий, без великих діл
і час тут безжурно минає.

На вулицю вийдеш — машини,
а вулиця кожна вузька.
Лиш море — далеко ген синє
й під небом ген блиск літака.

Ідемо над море в надії
по пляжі пробігтись в піску,
та вітер надії розвіяв,
бо все тут, немов в черепку.

Весь приступ над море забрали
великі й малі крамарі,
красу всю природну бувалу
ховають в мошонки дірі.

Лиши далі тужливі зістали
та сонце, та море, та синь,
ліси ген на горах і скали
і гомін пташиних пісень.

Виходиш на замок старинний:
тут церква була й монастир.
Стільці якісь в ньому камінні.
На них не сидів багатир.

Історія дивна, болюча:
Тут трупи монаші, мовляв,
гнили у повітрі смердючім,
аж поки кістяк заблищав.

При них кожний день монахині
молитися чотки святі
й страждать ось так були повинні
за людства гріхи, в заперті.

Молились і Бога благали:
— Від пекла людей хорони!
Самі у цім пеклі страждали...
Святі геройні — вони.

12 серпня 1986.

ЛЮДИНА БІЛОЇ РАСИ

Господь - Створитель сподобався в ній
і щедру простяг їй долоню —
до всіх міркувань і до творів, до дій,
дав думку широку і скроні.

І расам всім іншим дав все що хотів:
і мудрість людини, і мову,
та білу людину при серці Бог грів,
як квітку прекрасну, чудову.

І виросла квітка під неба блакить,
вже зір дотикається рукою,
та гордість у серці, як рана щемить,
жене її душу до бою:

до бою за розкіш, за славу, за міць
з усім, що стоїть на дорозі.
Почала вістрями мечів та сулиць,
вже й атома є на порозі.

Вперед поробила рабів з інших рас,
смоктала всі сили й багатства.
Сама на бенкетах провела свій час
та війнах ось так із лайдацтва.

Гнобила та гнобить теж білих братів
за іншу культуру, за мову,
бере їхню землю на лезах мечів,
жене у табори у крові.

Минали століття в кривавім грісі
і серце Вітця засмутилось:
за волю свободіну, за ласки усі
людина до пекла схилилась.

Та Батько Він-Творець все добрий для всіх
і повний ущерть милосердя,
післав свого Сина, щоб людський ввесь гріх
змив кров'ю свого же осердя.

Людина здрігнулась за чини свої
і дехто взяв хрест свій на плечі,
зродились герої у церкві й сім'ї,
та важко є гріх заперечити.

Бо гордість людини та думка ясна,
вона ж бо є іскрою неба,
жбурнула людину в науку до дна,
здається вже аж проти себе.

Ось атома силу держить у руці,
грозить і собі і плянеті.

Так звикла на кров і на гори мерців
у тому космічному леті.

На місяці була, вже зонд посила
на інші далекі плянети
і вірить, що ця ось космічна мітла
обернесь у дійсну ракету.

Цікавість і слава людину женуть
у глиб мікрокосму цілого,
в життя джерело, буття таки суть,
ядро існування самого.

Знайшла котрі гени несуть з роди в рід
специфіку — людську спадковість:
і тут сатана загнав її в брід —
змінити характер основи.

Спокуса велика, ще більша, як гріх —
змінити характер людини
та діло Господне так дати на сміх
і жертву Спасителя — Сина.

З любови небесний наш Батько і Бог
створив нас як творства корону
й жада від нас теж бо Він свободіну любов
й життя після Божих законів.

І ангелів всіх Бог з любови створив,
та злих покарав Бог на віки.
Увага людино! Твій ось такий зрив,
приніс би лиш горя без ліку.

19 липня 1985.

ІНЖ. МИХАЙЛОВІ СЕЛЕШКОВІ
(ін меморіям)

Відлітають друзі у вирій далекий...
Відлітають друзі... І ти відлетів...
Життя твоє ціле — це життя лелеки,
що волю шукав все й за волю зотлів.
Тебе доля, друже, як сірого вовка,
цькувала, гнала з кута в кут,
та дух твій свободний, таки без уговку,
рвав нарід з неволі, рвав нарід із пут.

Для тебе дружина — уся Україна,
твої діти — нарід, що в путах коня,
а щастя родинне — боротьба невпинна —
за волю, державу до смерти, до дна...

Бітчизна стогнала у боях кривавих,
роздита на кусні в кордонах чужих,
а ти, юнаком ще, пірнув в ці заграви
сплатить Україні прадідівський гріх...
І бої нерівні, і витяжства смілі,
поразки гнітучі, Голгофа тюрми —
тебе не зламали, а завзятість гріли,
щоб лапи драпіжні рубать сатані.

Рабство та неволя тебе так кололи,
що тиувесь вік свій бою присвятив.
А бій цей за волю не згине ніколи,
покіль всенародній не збудиться зрив,
покіль не засяє наш прапор державний,
покіль весь наш нарід не буде свій пан —
у себе, у хаті наскрізь повноправний
й оратиме вільно свій розлогий лан.

Спокійно спи, друже, бої не втихають,
ось лицарі юні зайняли ряди,
і сурми підземні гудуть в ріднім краю,
росте теж калина, що ти посадив.

18 травня 1981.

Н А Ш Р И Д

І кликатимуть, вимовляючи мое ім'я,
і син мій встане, і син мій відповість:
— це Я!

М. К.

В моїм селі — Романовім
мій прадід ще Петруньо
платив данину панові,
бо пас на його грунях.
Мій дід — Фед'ко — вже мав поля,
рівненські, як долоня.
Його життя — його рілля;
так думав він спросоння.
Орав волами, вівці пас
і ввесь товар на своїм...
Змінився час, звільнився час
і воля душу гоїть.

Він виховав дочок-синів,
всіх семеро у вірі
і до народу любов грів
у ті часи ще сірі...

Мій тато кіньми вже орав,
а він іх мав дві пари.
Від світу до нічних заграв
він піт на спині шкварив.
Чорнозем рідний — міт землі,
у нім душа народу,
у нім стремлінь його шпилі,
у нім його свобода.
І дочки дві, і трох синів
виховував, вів в люди.
Найстарший син, як Бог велів,
наслідником раз буде.
Молодші в школу... Плян сповнив:

Найстарший оре з татом —
і до патлатих кінських грив
впліта пісні крилаті.
Це волі безтурботний спів,
спів власника мозолів,
онука вільних вже дідів,
що потом кропить поле.

Але змінився знову час,
назад сто літ вернувся
і панщина завелась в нас,
в людину чорт обувся,
кривавим прапором повис
на синім горизонті.
Чужий, ворожий, гострий спис
у наше серце й гонти.

На ниви золотих пшениць
міняв мій прадід дебри,
а його дід давно колись
під Збаражем —
ляхам скородив ребра, —
мій брат вже в'язень без вини,
на панському невільник,
а з ним всі нації сини
несуть недолю спільно.

Та незадовго вдарить дзвін,
ось день іде, прозріють,
відмовлять послух і загін
вже волею засіють.

19 липня 1981.

САЛЬЦОМАДЖДЖЬОРЕ (Італія)

В їхнім місті — їхня мова
дзвінко, голосно гуде,
навіть діти — ця основа,
а їх повно, як ніде,
цею мовою щебечуть,
у цій мові вже ростуть,
у цій мові Бога молять,
бо це рідна мова тут —
материнська та едина —
мова їхньої землі
і вільної батьківщини,
чи то в місті, чи в селі.

Мое серце у стенозі,
а душа — це буревій,
бо я думаю про Київ
й нещасливий народ мій.
Нашу мову там запхали
у підпілля, у тюрму,
її нищать там вандали,
нищать націю німу.

Така мудрість, така сила,
а свідомості нема.
Де ж поділись твої крила?
Твої очі без більма?

24 червня 1984.

Н А Р О Д И

Є різні народи на нашій планеті:
великі, середні, ба навіть малі.
Та всі вони мають мету ген в зеніті —
задержати рід свій на власній землі.

Одні з них драпіжні, міцні, вояовничі,
зуміли зміцнити державу й народ,
змогутніти в силі, розширитись тричі,
культуру та мову підняті до висот.

Ще інші — великі, та мало свідомі
і гордости теж в них нема,
сварню розгорнули у власному домі
та впали під чобіт чужого ярма.

Плазують, коряться усьому чужому
і працею міцнять ворожий їм лад,
соромляться мови своєї теж дома
і так готовлять неминучий свій пад.

Браття схаменіться! Та ж ви в Україні.
Хоч мову та гордість свою бережіть!
Не дайте загинуть цій перлі родинній!
Бо це прадідівський завіт.

25 червня 1986.

Ю Д Е І

Століттями Месію ждали,
а як прийшов, — то не приняли,
замучили й кричали:
«На нас кров Його й наше плем'я!»
Аж бились в тім'я...
На хрест прибили Бога-Слово.

І покарав за це Єгова.
Розвіяв їх, немов голову.
За розп'ятого Христа,
вогнем по світу розметав...
І так століттями терпіли
за цю провину,
за «Вію долзорозу»,
від власників країв ворожих,
від автохтонів.
І мамона
стала для них якимсь месієм
по всіх краях, де Бог розсіяв.

Та не кінець був їх терпінь.
За ними все слідом, як тінь,
ішло розп'яття Бога-Сина
та Його рани ввік нестерті
на Древі смерті...

І так в пониженню, погорді
брели віками, часто в крові...
Знов змилосердився Єгова
(це ж Його вибраний народ)
і повернув їх, хоч частину,
у приобіцяну країну
та дав державу їм здобути
у боротьбі так часто лютій,
серед пожеж страшних заграв
і силу їм свою подав.

* * *

Тепер же знову загорділи,
дали Єгову до святынь,
закони Божі теж до скринь,
ненависть, помсту освятили.
— Тепер ми сильні! Треба мститись!
кричать, мов знову до Пилата —
до сильних світу,
всюди бачать
расову злобу,
чи бувших римських бояків.
Усіх геть хочутъ дать до гробу,
усіх на хрест...
Це дивний, фарисейський гн.в.
А де любов? Де заповідь ця п'ята?
О, це Христос велів прощати,
велів любити ворогів.

Велика Субота, 1986.

З М И С Т :

	стор.:
1. Народився Ромчик	7
2. Гра з Ромчиком	10
3. Народився Флявіян	11
4. Прийшла на світ Марійка	13
5. Народження Оксаночки	14
6. Троє поросяток	15
7. Мої онуки	18
8. Михасеві діти	19
9. Старенька мати	21
10. Лікар і смерть	22
11. Міопатія	23
12. Лікарська ніч	26
13. Діти	28
14. Молитва — це сила	30
15. Вселенна	31
16. Магнолія	32
17. Естафета	33
18. Захід сонця в Монтереу	34
19. Скок у всесвіт	35
20. Наш Свят-Вечір	37
21. Христос Воскрес	38
22. Свят - Вечір	39
23. Моїй Люсі	41
24. На наш золотий ювілей	43
25. Мій день народження	45
26. Христові в яслах поклоніться	46
27. Христос Воскрес	47
28. Тополя під моїм вікном	48
29. Тут Бог Предвічний народився ..	49
30. Осінь в Шернє	50
31. Моїй Дружині	51
32. Місяць спить	52
33. Великдень	53

стор.:

34. Відбила північ	54
35. Пенсіонер	55
36. Вже світає за вікном	56
37. Хрещення України	57
38. За отцем мітратом	61
39. Христос Родився! Славіте!	63
40. Великог'ятничні думки	65
41. Крізь Великий піст	67
42. Христос Воскрес!	69
43. Свято Листопада	70
44. Моїм братам в Україні	71
45. Зістанься з нами!	72
46. Старість	73
47. Церква Христова	75
48. Весна в Женеві	77
49. Весна	78
50. Венеція	79
51. Втікачам	81
52. Ливан	83
53. Другові Степанові Вайді	85
54. Скигління старого скитальця	87
55. Доля	89
56. На наш Свят-Вечір	92
57. »Нострадамус«	93
58. Озвалися Друзі	95
59. День моого народження	96
60. І хрест їм заваджує	97
61. Леонідові Мосандзові	99
62. Наш Свят-Вечір	100
63. Дорогому Братові Теодорові	101
64. Свято чужої державності	103
65. Невже »уна сале расе«?	104
66. Славень до ювілею	107
67. Українець	108
68. Подорож на Ісхію	111
69. З нашого балкону	113
70. Вш. Панству Жилам	114

стор.:

71. На Мосенджовій могилі	115
72. Помпей	116
73. Ісхія	119
74. Людина білої раси	121
75. Інж. Михайліві Селешкові	123
76. Наш рід	124
77. Сальцоманджджоре	126
78. Народи	127
79. Юдеї	128

Este libro se terminó de imprimir
en el mes de junio de 1988
en los Talleres Gráficos Dorrego,
Av. Dorrego 1102, Buenos Aires

060684.
\$ 900

